The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St.,
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921-7121; 368-3239
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe,
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — D. Vallena,
648 South 23rd Ave., Bellwood, Ill.,
60104, U. S. A.
SATURDAY, APRIL 23, 1966

LATVIJA AMERIKĀ

33. N-RS. SESTDIENA, 1966. G. 23. APRILIS 16. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija un kantoris: 491 College St.,
Toronto 4, Ontario, Canada
Tālruņi: 368-3239 (redakcijai) un 921-7121 (kantorim)
Redaktora tālrunis vakaros — 531-4533
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE
4035 Rombouts Ave, Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Tālrunis 994-7917
Čikagas redakcijas vadītāja D. VALLENA
648 South 23rd Ave, Bellwood, Ill., 60104, U. S. A
tālrunis 544-4278

Jaunā maiņa ir klāt!

ASV DV PRIEKŠNIEKA VIĻA HAZNERA RUNA, 16. APRILĪ GRAND RAPIDOS ATKLĀJOT DV DELEGĀTU SAPULCI

Pagājušā gada beigās Daugavas Vanagu organizācija atzīmēja savas pastāvēšanas 20 gadus. Šoruden Čikagā, pulcēdamies no visiem kontinentiem, DV saimes piederīgie svinēs savas organizācijas pilngadības svētkus. Šajā zemē DV jau darbojas 17 gadu. Pieminētie skaitļi ir lieli. Aiz tiem slēpjas gaŗi, pārāk gaŗi darba gadi svešumā. Bet visi šie gadi ir lielas varēšanas apliecinātāji: mēs esam gājuši tikai uz priekšu, uz augšu.

Katrs darbības gads ir apliecinājis sevi ar jauniem sasniegumiem. Mūsu organizāciju ASV sevišķi iepriecina pērnais gads, kurā visās darbības nozarēs esam ieguvuši vislepnāko sasniegumu ceļā visas mūsu darbības laikā. DV organizācija ASV tā cēlusi ne vien savu prestižu šajā zemē, bet palīdzējusi celties organizācijas svaram visos kontinentos. Mēs esam sasnieguši stāvokli, kad mums vairs nav jāklausās, ko citi saka un domā par mums, bet gan ar lepnumu dzirdam sakām un zinām domājam citus par mums latviešu svešuma sabiedrībā, un arī mūsu tautas daļa dzimtenē klausās un skatās, ko dara un ko saka DV. Tas ir konstatējums, un to mēs, saprotams, darām bez iedomības, bez lielības gara. Šādu stāvokli mēs esam sasnieguši tikai ar darbiem, pie tam ar grūtiem un neatlaidīgiem savu spēku tērējumiem. Un domājot tai pašā laikā par nākotni, mums ar lielu uzmanību jāvērtē mūsu spēku sastāvs un jājautā: cik ilgi vēl tā varēsim kāpt uz augšu un iet uz priekšu? Vai aiz mums stāv jau mūsu jaunā maiņa, mūsu rezerves? Cik esam darījuši, lai mūsu rezervju sagatavošana būtu atzīstama par sekmīgu? Atbildi uz to sniedz mūsu pagājušā gada un pēdējās piecgades daļēji darbības pārskati, kuŗi atrodas šīs sanāksmes ziņā. Pie tiem mēs pakavēsimies savās darba sēdēs, bet tagad jau gribas apliecināt, ka rezerves mums ir. Un ka ir pienācis arī laiks domāt par to lietā likšanu. Šīs sanāksmes devīze tāpēc lai būtu: Jaunā maiņa ir klāt!

Gaŗajos mūsu organizācijas darbības gados izaugusi vesela paaudze. Šī mūsu jaunā paaudze, šeit svešumā un tur dzimtenē, vairs nezina, kas ir kaŗš, kas ir posts un pazemojošais zaudējums kaŗā un tam sekojošais gūsts un bads. Mūsu jaunā latviešu paaudze nav gulējusi grāvjos, sniegā un dubļos, nav lietojusi ieročus pret tankiem, tā nav sēdējusi uz Cēdelgemas barakas sliegšņa. Tā bez tam ir izaugusi svešos apstākļos, arī dzimtenē esošie. Visiem ir svešs mūsu kaŗavīru cilts sentiments, tie nevar saprast un nekd nesapratīs mūsu kaŗa stāstus, mūsu veco kanaku sabiedrības vēlmes. Neviens no jaunajiem nav redzējis mūsu dzimteni tās laimīgajās brīvības dienās. Arī atmiņas par tām, kuŗas dažkārt spēlē lielāko lomu mūsu vecās paaudzes dzīvošanas gaitās, viņiem ir svešas. Viņi, jaunie, arī citādi atšķiŗas no mums. Un tomēr viņi ir mūsu vidū. Arī šajā sanāksmē. Gan ierobežotā skaitā, jo 10% jauno mūsu sastāvā un caurmērā pa vienam katras apvienības vadības posteņos nav liels skaits. Bet viņi ir klāt. Jaunās maiņas latviskajā apziņā ir daudz kopīga ar mums, vecajiem. Pirmkārt, tie ir mūsu bērni, kuŗi auguši mūsu vidū. Otrkārt, tie visi zina brīvības vārda nozīmi un pašas brīvības vērtību. Un to gribam visvairāk mēs, vecie. Mūsu organizācijas mērķos un statūtos ietvertas tik lielas idejas, ka par tām nemaz nevar un nedrīkst nedomāt un nejūsmot.

Bet jaunās maiņas gaitnieku mums vēl ir par maz. Tāpēc domāsim par tiem visvairāk tieši šodien, kad sākam šo savu lepnāko darbības gadu kongresu.

(Nobeigums 5. lpp.)

Ko šogad sniegs Divreizdivi?

NOMETNES VADĪBAS LOKA SANĀKSME TORONTO

Nedēļa, par kuru jau tagad jūsmo, ir šī gada Divreizdivi nometnes nedēļa, kuras programmas pirmais mets izstrādāts 16. aprilī nometnes vadības loka kārtējā darba sanāksmē Toronto. Par spīti tam, ka daži robi vēl aizpildāmi, var jau spriest, ka katrs posms būs jauniešiem reti piedzīvots un tiešām vērtīgs ieguvums.

Divreizdivi nometne trīs pastāvēšanas gados iemantojusi pelnītu popularitāti jauniešu vidū un atklātu vecās paaudzes atzinību. Reizē ar to tā kļuvusi par iestādījumu, kas atspoguļo un izmanto visu labāko latviešu sabiedrībā. Divreizdivi vadībai ar katru gadu jāuzņemas lielāka atbildība sniegt nometņotājiem to, ko viņi vēlas no Divreizdivi saņemt — vienreizēju un informātīvu audzināšanas semināru.

Lielāko daļu no šīs atbildības nes nometnes atbildīgais vadītājs Ģirts Kaugars, kopā ar saviem puduŗu un loku vadītājiem. Pirmās pakāpes puduŗi ir trīs: latviešu valodas un literātūras puduri vada Ilga Baumane, kas Bostonas Wellesley kolledžā mācās valodas un pati ir piedalījusies Divreizdivi kursos; vēsturiski politiskā puduŗa vadītājs ir Uldis Kariņš no Delavēras, kas pašreiz gatavojas maģistra gradam inženierzinātnēs, bet tautiskā mantojuma puduri vada Edīte un Vilnis Āpše no Toronto, kas ilgi darbojušies jaunatnes laukā un kopš paša sākuma bijuši saistīti ar Dizreizdivi. Pirmās pakāpes dalībnieki tā sadalās starp trim kultūras laukiem, kuŗos vēlas paplašināt savas zināšanas.

Otrā pakāpe koncentrējas uz atsevišķu māku attīstīšanu trīs lokos. Sabiedrisko darbinieku loks koncentrējas uz vispārējām sabiedriski - politiskām zināšanām; to vada Uldis Grava, statistikas inženieris ar maģistra gradu no Ņujorkas. Jaunatnes vadītāju un audzinātāju loku padomnieks programmas jautājumos ir vēsturnieks un skolotājs T. E. Dukats no Ņujorkas; par loku organizēšanu atbildīgi ir Laimonis Spožais — inženieris no Vašingtonas, kas arī 3 gadus vadījis divreizdivniekus, un Vilma Rituma — skolotāja no Mičiganas ar izcilām sekmēm savā laukā, kas pirmajā Divreizdivi vadīja skolotāju puduri.

Sīkumos visas programmas nav izstrādātas, bet konspektīvs ieskats jau dots. Nometnes diena sākas plkst. 7 no rīta: notiek 5 lekciju un nodarbību posmi pirms vakariņām, 2 brīvāki posmi pēc. Naktsmiers katru vakaru plkst. 11. Lekciju kavēšana nenotiek, jo kā lektoru, tā klausītāju laiks tam par dārgu.

Lekciju posmi Latviešu valodas un literatūras pudurim dos ieskatu latviešu rakstniekos, latviešu valodā, prozas un dzejas īpatnībās. Daļa no lektoriem jau saruņāta. Par Raini runās skolotājs H. Kreicers, par latviešu valodas izcelsmi un attīstību — Dr. J. Lelis; latviešu un angļu valodas saskari iztirzās Dr. V. Zeps, par teikām stāstīs Dr. V. Freiberga. V. Dreimane sniegs seminārveidīgu ieskatu prozā un dzejā. Vēl par lektoriem lūgti dzejniece Velta Toma un vēsturnieks T. Dukāts. Šī puduŗa dalībnieki gādās arī par nometnes avīzes aprakstiem — viņu brīvais laiks būs aizņemts ar nometnes ziņu vākšanu un sakopošanu, topošo dzejnieku drošināšanu, interviju meklēšanu un rakstāmmašīnu klabināšanu.

Modernā vēsture un mūsdienu politika būs uzsvērta vēsturiski - politiskā puduŗa programmā. ALAs informācijas biroja direk-

(Nobeigums 5. lpp.)

Ontario provinces ministru prezidents Džons Robarts 16. aprilī bija rīkojis pieņemšanu preses, radiofona un televīzijas darbiniekiem. Uzņēmumos mūsu laikraksta pārstāvis — vietējo ziņu redaktors Rūdolfs Norītis (pa kreisi) sarunā ar Dž. Robartu un (apakšējā stūrī) ar šī gada Preses karalieni — Toronto japāņu laikraksta darbinieci Ellenu Tsuji. Foto: JAK

Preses nedēļa Kanadā

NACIONĀLO PRESES NEDĒĻU KANADA ATZĪMĒJA LAIKA NO 16.—17. APRĪLIM AR PRESES, RADIOFONA UN TELEVĪZIJAS DARBINIEKU GALVENAJIEM SARĪKOJUMIEM TORONTO

Kā pilsētas pārvalde, tā iedzīvotāji jau sen pieraduši, ka Toronto bieži izrauga par nozīmīgāko sanāksmju un konferenču vietu, kas, protams, ceļ ne tikai pilsētas prestižu, bet ievērojami sekmē arī saimniecību. Arī pag. nedēļas nogalē Toronto bija namatēva lomā, kad še pulcējās Kanadas preses, radiofona un televīzijas darbinieki, lai atzīmētu nacionālo preses nedēļu. Citkārt vienmēr steigas mocītie „konkurenti" šoreiz saplūda draudzīgā saimē, vispirms gadskārtējā preses ballē 15. apriļa vakarā, pēc tam vairākās pieņemšanās un sanāsmēs 16. un 17. aprilī.

Līdzīgi iepriekšējiem gadiem, arī šogad degpunktā bija Ontaric provinces valdības rīkotās pusdienas Royal York viesnīcā, kur ieradās arī premjērs Džons Robarts ar vairākiem sava kabineta ministriem un parlamenta locekļiem. Ar savu klātieni pagodināja arī ASV ģenerālkonsuls Toronto Morlends, Anglijas tirdzniecības komisijas vadītājs Džeksons un, protams, vesela virkne dažādo laikrakstu, radio un televīzijas raidītāju pārstāvji, kopskaitā ap 360 personu.

Liekas, ka visomulīgāk preses darbinieku vidū jutās premjērs Dž. Robarts, jo šoreiz oficiālās intervijas varēja aizstāt savstarpēji izmainītas asprātības un draudzīgas piezīmes. Sarunā ar mūsu laikraksta pārstāvi premjērs atzinīgi izteicās par aizvadītajiem latviešu dziesmu svētkiem, kuŗus, kā zināms, viņš atklāja.

Premjēra Dž. Robarta oficiālais pienākums bija galveno balvu (News Hall of Fame) pasniegšana. Šogad tās ieguva redaktors Žerārs Filions no Montrealas „Le Devoir", Arturs Fords no Londonas „Free Press" un Dž. Dafoe no Vinipegas„ Free Press". Pārējās Kanadas mēroga godalgas bija iedalītas 8 kategorijās, no kuŗām trīs palika Toronto. „Globe and Mail" līdzstrādnieks V. Džerards saņēma apbalvojumu par labāko vietējo notikumu atreferējumu, „The Telegram" līdzstrādnieks B. Peningtons par sporta dzīves aprakstiem un „Daily Star" darbinieks D. Mekpirsons par karikatūrām.

Bija patīkama izdevība iepazīties ar vienu no vecākajiem un populārākajiem Kanadas preses darbiniekiem — Gregoriju Klarku, kuŗa atjautīgās asprātībās tvertos rakstus varam lasīt „The Telegram" nedēļas pielikumā. Tāda paša asprātība dzirkstī arī viņa sarunās, piemēram, nedaudzos teikumos atceroties vienu no savām intervijām ar Henriju Fordu I. Kad iepazīstoties piezīmēju, ka esmu latvietis, G. Klarks tūlīt atzinās, ka vienmēr sajaucot latviešus, lietuviešus un igauņus, bet Baltijas valstu kopējais liktenis viņam tomēr neesot svešs.

Ja tiekoties ar Klarku klusībā radās vēlēšanās, kaut spētu rakstīt līdzīgi saistošus un interesantus rakstus, tad otra diametrāli pretēja vēlēšanās radās, tiekoties ar šī gada Preses karalieni — japānieti Ellenu Tsuji: kaut spētu saviem atskaitīt viņas 20 gadus... Bet neiespējamas vēlmes piepildās tikai pasakās, tādēļ nācās apmierināties ar izteiktu gandarījumu, ka orientālais šarms un skaistums no vietējā japāņu laikraksta pieveicis 12 konkurenšu. Šo rakstu gribētos beigt ar īstenojamu vēlējumu,— proti — nākošā gadā starp Preses karalienes kandidātēm redzēt arī latvieti. Tas ir iespējams.

R. N.

Divreizdivi darbinieki pulcējās sēdē Toronto: 1. rindā no kreisās: Dzintars Bērziņš (Filadelfija), Rita Āpše (Toronto), Uldis Kariņš (Vilimantika), Dagnija Staško un Aivars Staško (abi Toronto); 2. rindā — Ilga Baumane (Bostona), Vilma Rituma (Sandžosefa), Edīte Āpše (Toronto), Velga Rukute (Sandžosefa), Solveiga Miezīte un Indra Ancāne (abas Toronto); 3. rindā — Vilnis Āpše (Toronto), Uldis Grava (Ņujorka), Ģirts Kaugars (Ņuarka), Laimonis Spožais (Vašingtona), Zigurds Miezītis (Toronto) un Valdis Daiga (Toledo). Trūkst Aija Pilsuma un Liene Kaugare.
Foto: J. Liģers

Voldemars Korsts

Ne kavēt, bet saskaņot darbību!

Ādolfs Šilde savā izsmēlīgajā darbā „Bez tiesībām un brīvības" raksta: „Ja arī latviešu tauta visos laikos un apstākļos slāpusi pēc brīvības un patstāvības, tad jaunāko laiku nacionālajās cīņās un centienos tās brīvības un tiesību apziņa tiktāl cēlusies, ka jebkuŗā totālitārā un beztiesiskā sadzīves iekārtā tā spiesta nosmakt." Šo pašu patiesību, tikai citiem vārdiem, izsaka arī sāpju sauciens no Sibirijas: „Kliedziet, jūs brīvībā esošie! Mēs to nedrīkstam, un neviens mūs arī nedzird!" Ir vēlreiz jāatgādina arī ASV Daugavas Vanagu priekšnieka V. Haznera referātos konstatēto faktu, ka sveštautiešu procentuālais skaits Latvijā pieaug un Rīgā latvieši jau šodien ir minoritāte. Tāpat der atcerēties faktu, ka komūnistu imperiālisms grib atrisināt Baltijas valstu problēmu ar genocīda paņēmieniem — izklīdināt un iznīcināt mūsu tautas, tā aizkavējot iespēju to atjaunotai patstāvībai.

Protams, nekad un nekur mēs nedrīkstam aizmirst, ka komūnisms ir sazvērestība visas pasaules pakļaušanai savai verdzībai un visa tā iznīcināšanai, kam mēs ticam un kas mums dārgs un mīļš. Tas viss liek ikvienam no mums apzināties, ka neatrodamies trimdā tikai savās sīkās dzīvītes glābšanai, pārticīgai dzīvei un sevis parādīšanai, bet mums dots vienreizējs un vēstures uzlikts pienākums cīnīties par mūsu tautas saglabāšanu, reizē arī uzdevums cīņā pret pasaules civilizācijas un tiesību lielāko ienaidnieku — komūnismu. Ne viens, ne otrs no šiem uzdevumiem nav viegls. Un ne vienu, nedz otru neatrisinās, ejot tikai pa vienu ceļu. Bet droši šo cīņu zaudēsim, ja sekosim tiem, kas aicina gaidīt, kamēr kaut kas nezināms tālā un neparedzamā nākotnē kaut kā un kaut kad izcīnīs cīņu un pasniegs mums gatavu iznākumu kā mūsu cerību piepildījumu.

Arī Amerikas savienotās valstis neradās pašas no sevis, bet savu brīvību un labklājību ieguva smagā cīņā un darbā. Protams, Amerikai toreiz bija vīri, kuŗi teica: „Es nezinu, ko citi domā, bet kas attiecas uz mani, tad — dodiet man brīvību vai dodiet man nāvi!" Cilvēki, kas domā līdzīgi, mums šodien nepieciešami, jo tikai tā mēs varēsim izpildīt savu pienākumu un izpirkt savu parādu Latvijai un paaudzēm, no kuŗām esam cēlušies. Mūsu uzdevums prasa saprast un akceptēt arī lielā amerikāņu kaŗavīra un valstsvīra ģenerāļa Mekartura izteikto patiesību, ka nekas nevar aizstāt uzvaru.

Visu šo iemeslu dēļ mums jāapzinās, ka nevaram un nedrīkstam gaidīt, nedrīkstam tikai prātot, nedz arī sapņot, bet mūsu uzdevums ir cits citam atgādināt: „Sāksim strādāt!" Atbalstīsim citu darbu, mēģināsim rast kopīgu valodu, bet pār visu — izbeigsim to, par ko tik ļoti priecājas mūsu ienaidnieki: nekavēsim pasāktos darbus, bet radīsim iespēju saskaņot darbību, lai ar kopīgu plānu un kopīgu mērķi mēs soli pa solim tuvotos tam brīdim, kad brīvi vīri un brīvas sievas atkal brīvi dziedās brīvā zemē „Dievs, svētī Latviju!"

Nemēģināsim sevi arī mānīt ar no vēstures lapām izplēstu teikumu, ka katra netaisnība reiz beidzas un ka pasaules vēstures lielceļi ir bruģēti ar impeŗiju drupām. Ja gribam vēsturi citēt, tad no tām pašām nodzeltējušajām lapām jāizņem arī baigā patiesība, ka minēto impeŗiju drupās uz neatmošanos apraktas daudzas reiz brīvas un zaļojošas tautas un kultūras. Vēsture arī māca, ka lielo inku valsti sagrāva neliels iebrucēju skaits, jo trūka gribas cīnīties. Un tā pati vēsture parāda, ka nedaudzi grieķu vīri ar Leonidu priekšgalā Termopilās stājās pretī persiešu tūkstošiem un panāca uzvaru. Ja vēsture kaut ko attaisno, tad visvairāk mūsu lielā dzejnieka Raiņa vārdus: „Mēs maza cilts, mēs būsim lieli tik, cik mūsu griba!" Tādēļ mūsu nākotnes labā vēlreiz jāsaka: nemēģināsim tikai cits citu kritizēt, bet gan rast kopīgu ceļu un saskaņotu pieeju uzdevumiem. Mēs nedrīkstam gaidīt, tā vietā mums nemitīgi jāaicina: „Sāksim strādāt!"

Par spīti vairākkārtīgiem pašu cilvēku mēģinājumiem apturēt vai vismaz kavēt organizācijas Americans for Congressional Action to Free the Baltic States darbību, tās nozīmes noklusēšanu dažās aprindās un pēdējā laikā arī apzinātu dažādu faktu sagrozīšanu, lai radītu iespaidu, ka tā sastāv no cilvēkiem, kas nezina, ko dara, — šī organizācija un tās darbs pie ASV kongresa tomēr ir nepieciešams. Tādēļ šis darbs turpināms; turpināms nevis vēlāk, bet tūlīt. Un šī darba sekmes ir grūti neatzīt.

Tāpat nepieciešama organizācija ir BATUN — Baltic Appeal to the United Nations. Kamēr citas organizācijas, kuŗu uzdevums bija šo darbu veikt, vēl tikai plāno, jaunā organizācija jau apmeklējusi daudzas Apvienoto nāciju misijas. Veltīgi ir mēģinājumi izmantot vienu otru teikumu, lai to iztulkotu tā, ka viena vai otra no šīm abām organizācijām kritiski novērtē otras veikto darbu vai nodomus. Esmu pārliecināts, ka abas organiski papildina otras darbu, kādēļ turpmākā darbība ies roku rokā.

Trešais un, iespējams, lielākais mūsu nacionālpolitiskās cīņas spēks ir Daugavas Vanagi — mūsu cīnītāju organizācija, kuras radītāji savu ideālismu ieguvuši kauju ugunīs. Ir nepamatoti un veltīgi Daugavas Vanagu veikto lielo darbu mēģināt iekļaut kādas citas organizācijas „rāmjos." Paveiktais darbs runā pats par sevi.

Atliek vēl mūsu trimdas un uzdevumu pati pirmā nepieciešamība — mūsu centrālās organizācijas. Bez tām mēs izklīstu, mūsu cerības saņemtu vissmagāko sitienu. Neticu, ka mūsu centrālajām organizācijām mūsu pašu vidū būtu pretinieki; to darbs netiek noliegts, bet gan atzīts ne vienā vien nepieciešamības nozarē. Ja kādreiz paceļas kritiskas balsis, tad gandrīz vienīgi par to, ka šīs visnozīmīgākās organizācijas ir kavējušās pildīt savu vislielāko pienākumu — vadīt mūs visus nevis nogaidītājā, bet aktīvā nacionālpolitiskā cīņā. Radīt organizācijas, kādas pašreiz ir BATUN un Americans for Congressional Action to Free the Baltic States, bija mūsu kopīgi ievēlēto vadītāju uzdevums. Tas netika darīts laikā, tā palika tukšums, kuŗu tagad aizpilda neatkarīgas organizācijas. Arī pašreiz vēl ir darba lauki, kuŗi pamesti novārtā, un ja mūsu cen-

(Nobeigums 8. lpp.)

Mūsu sabiedriskās dzīves analize

NORBERTA TREPŠAS RUNA KULTŪRAS DARBINIEKU KONGRESĀ 27. MARTĀ ČIKAGĀ

Kā jau pieteicām mūsu laikraksta 28. numurā, sākam iespiest Norberta Trepšas runu II kultūras darbinieku kongresā Čikagā, kuru mūsu redakcijas pārstāvis savā atreferējumā apzīmējis par runu, „kas dažbrīd aizrāva klausītājiem elpu, citreiz izsauca spontānus aplausus, bet beigās piedzīvoja patiesas ovācijas." Runa patiešām ir spēcīga. Tā ir ne vien mūsu sabiedrības analize, bet, ja tā var teikt, „norēķināšanās" ar dažādām parādībām mūsu trimdas dzīvē, jo sevišķi attieksmē uz ASV tautiešiem un to organizācijām. Nav šaubu, ka šī runa izraisīs kaut ko revolūcijai līdzīgu mūsu domāšanā un uzskatos, nav arī šaubu, ka dažas parādības vērtētas pārāk bargi. Ja šo runu publicējam, to darām apziņā, ka N. Trepšas teiktais nav parasts preses raksts, bet gan oficiāla runa atklātā sarīkojumā, kura ne vien jau teikta un tiek dedzīgi pārrunāta, bet uzņemta arī skaņu lentē, kuras pavairojumus jau atskaņo vairākās latviešu kolonijās. Tādēļ neredzam iemesla runas nepublicēšanai, jo — teiktais galu galā domāts visai mūsu sabiedrībai pārdomāšanai, izdebatēšanai un atziņas gūšanai, vai smagie pārmetumi ir dibināti, ja tā, tad — cik lielā mērā. Skartie jautājumi patiešām ir nozīmīgi, kādēļ sabiedrības pārrunas un atzinumi nepieciešami. Runa ir ļoti gaŗa, tomēr — lai nerastos eventuāli pārpratumi — sniegsim to neīsinātu vairākos turpinājumos.

Redakcija

I

VAI PĒKŠŅA KRIZE?

Pie sabiedriskās dzīves faktiem, pie to vērtēšanas cilvēki bieži vien pieiet sava temperamenta un personības nosacītā veidā. Ir tādi slinki, saulaini cilvēki, kuŗiem labs viss, kas ir un kā ir. Viņi nevēlas sāpīgu analižu, pārmaiņu neērtību, kritikas dzēlīguma. Status quo ar savu iestāvējušos stabilitāti dod viņiem pašiem ērtu bezproblēmu dzīvi, pret citiem viņi ir vienmēr patīkami, miermīlīgi, toleranti. Tādiem arī viss ir kārtībā ar mūsu trimdas dzīvi. Neko lielu jau tā, kā tā nevar padarīt, tam mazumiņam darāmā jau ir cilvēki, kas to labprāt padara. Gadās jau pa kādam „nabaga mākoņu stūmējam" un „vēja dzirnavu cīnītājam", bet par tādu ar nožēlu jāpasmaida, un mīļā, ērtā miera labā tāds jāapklusina. Tas jāapklusina, jo citādi vēl radīsies visādi projekti, kuŗiem būtu nauda jādod un, varbūt, pat jāsāk domāt . . .

Otra galējība ir mūžīgie dumpinieki, kas, kaut kādu nereālu vai arī reālu, bet neiespējamu ideju pārņēmušies, gatavi cirst pa labi un pa kreisi. Tādiem nekas nav labs, kas nepiekļaujas viņu īpatai iecerei. Tādi ir ne tikai neērti, bet arī bīstami, jo kopā ar mūžīgo dumpinieku roku rokā iet anarchists, kuŗam nekādas kārtības nevajaga, un diktātors, konsekventais brīvības ienaidnieks, cilvēka pašcieņas un absolūtās vērtības noliedzējs.

Starp šīm galējībām ir normālais cilvēks, kas dažādā gradācijā prasa pēc veselīgiem ideāliem, brīvības, kārtības, godīguma un uzupurēšanās. Starp to, kas ir un kam vajadzētu būt, tādam vienmēr ir zināma distance, — laba, veselīga distance, kas viņu vienmēr uztur spriegu, kas nesajauc debesis ar zemi, ideālus ar tukšu balmutību, īstu upurēšanos ar farizejismu, cīņu ar izlikšanos.

Sabiedriskajā dzīvē šī distance nav stabils lielums. Tā kādreiz ieplešas tik liela, ka cilvēki sasaspringst bažās un sāk šķilt dzirkstis. Šādā dzirkstīšanā pēkšņi sākusi sprēgāt mūsu sabiedriskā dzīve. Tā sprēgā no kontinenta uz kontinentu. Pēkšņi kaut kas ir pamodies, kas simtām balsīs, simtām raizēs atbalsojas malu malās mūsu trimdas kopībā.

Te daži fakti.

Kāds cienījams un piedzīvojis politisks darbinieks, vērtējot pēdējos 15 gadus trimdā, publiski apliecina: Mums jāatzīstas, ka, ejot līdzšinējos ceļus, esam cietuši galīgu fiasko. Ir jāmeklē jauni ceļi.

No tāla kontinenta nāk ierosinājums pašos pamatos pārkārtot latviešu trimdas kopības vadību un sadarbību starp kontinentiem. Tādu prasību var uz brīdi apklusināt, bet tā kā šī prasība izteic tautas noskaņā ieklausījušos, noraizējušos tautas darbinieka padomu, tad pavisam noklusināt to nevar.

Bez kāda atbalsta no mūsu centrālajām un viscentrālākajām organizācijām grupai tautiešu bija jāpiedalās lielākās baltiešu demonstrācijas organizēšanā. Tas uzšķērda kā ar chirurga nazi visas pamatvainas mūsu organizētajā dzīvē. Tas arī sacēla tādu neapmierinātības vētru, kā tās brāzmas vēl šodien nav rimušas. Tā pamodināja skaidrību, ka kaut kas beidzot jādara, ka palaisti ir dārgi, neatgūstami gadi.

No Eiropas redzīga vīra balss liecina, ka arī tur zemdedzē grūzd neapmierinātība, ka arī tur skaidrojas prasība pēc lielākas metīgākas un nopietnākas rīcības, mūsu kopības pienākumus pildot.

Viens no visredzamākajiem darbiniekiem trimdā, kas pats ir jūtīgā, varbūt pat atkarīgā pozicijā, publiskā sanāksmē deklarē: Mums nepieciešama neatkarīga politika. Mēs saprotam, ko tas nozīmē. Mums ir vajadzīga visaptverēja latviska politika, kas nerēķinās tikai ar patvēruma, pavalstniecības un algas maksātājas zemes šīsdienas apsvērumiem, bet gan Latvijas resp. Baltijas valstu pašreizējā situācijas diktētu reālistisku politiku, vienotu un saliedētu pāri kontinentiem.

Kultūras darbinieku kongress Čikagā, otrs pēc kārtas, jau ar to vien, ka sasaukts ārpus mūsu kopīgo organizāciju satvariem, pierāda, ka šie satvari negrib ieņemt sevī visu kultūras darbinieku saimi. Tas nozīmē, ka kopīgo darbu nespēja vai arī negribēja izvērst visas sabiedrības plašumā, ka nespēja vai arī negribēja iesaistīt tieši visredzīgāko un visspējīgāko sabiedrisko spēku, kādu veido kultūras darbinieki. Un tas taču ir tieši visvajadzīgākais spēks kopīgo mērķu definēšanai, kopīgā darba spārnošanai un izvadīšanai.

Beidzot īso faktu uzskaitījumu, jāmin kāds līdz šim nedzirdēts gadījums. Aktīva kopības vienība ar pilnsapulces lēmumu paziņo savu izstāšanos no koporganizācijas. Tātad — no ļenganas pasīvitātes jau nobriedusi demonstrātīva nosodīšana.

Sakāpinātais saspīlējums tieši ASV izpaužas neparastās parādībās. To redz un saprot līdzšinējā mūsu sabiedriskās dzīves vadība. Līdz šim varēja tēlot veiklu, lietpratīgu un apgarotu vadību, lietojot ļoti vienkāršu paņēmienu: saskaitīja visu, ko gada laikā paveikušas mūsu dzīvās un spraigās kolonijas, redzīgu, pašaizliedzīgu un neatlaidīgu vietējo darbinieku vadītas. Tādi, protams, kopskats var izskatīties ļoti efektīvs, bet tie, kas ar to lepojas, dara to bez kāda īsta nopelna.

Pašreizējā „vērtību pārvērtēšanas" laikā, kad pēkšņi no malu malām atskan kritika, palaikam izniknota un nesamierināma, pēkšņi rodas īpata aktivitāte. No vienas puses ir mēģinājumi taisnoties, maskēt, lāpīties, nodrošināt izkombinētās uzvaras un nepelnītu nopelnu laurus. No otras puses dzird pazemojošus minējumus, atmaskojumus.

Viena pašā kolonijā īsā laikā pieredzēts sekojošais:

Publiskā sēdē lielas un patriotiskas organizācijas pārstāvis skarbi jautāja: Kāpēc tik ātri kongresu atkal rīko mūsu pilsētā? Vai taisnība, ka „kungi" izrēķinājuši, ka te visvieglāk var cerēt gūt savu stāvokli?

Tikpat publiskā sanāksmē cienījams sabiedrisks darbinieks un lielas organizācijas pārstāvis jautāja: Vai taisnība, ka ierasto kārtību kongresos šogad maina, lai nedotu iespēju opozicijai organizēties?

Šaumas savilno sabiedrību kā vēl nekad agrāk. Tiek skaitītas galvas, kurām būs krist, kurām palikt. Kādas vecas partijas biedri, kas turēti paklausībās disciplīnā, sadumpojušies pret lideriem, kas zinot tikai diktēt, bet ne padoma prasīt; kas, pašu vainas dēļ ieskrējuši strupceļā, meklē žēlastību, apellējot pie solidāritātes. Dažā akadēmiskā brālībā ilgais dekorozais miers pēkšņi sašķīdis, jo vienā saimē ir tik pretēji uzskatu piekritēji, ka nevar vairs apvienot zem vienas cepures. Un tā tālāk.

Nekad vēl trimdas gados nav tik daudz nemiera, neapmierinātības; pat nikna naida pludojis mūsu trimdas saimes vecīgajās rindās. Kāpēc tas tā? Vai patiešām ir kaut kas pēkšņi radikāli grozījies? Jeb vai kādas chroniskas vainas pēkšņi iemeta mūsu pārgurušo un pārmocīto trimdas sabiedrību kritiskā stāvoklī? Uz šiem jautājumiem mums katram godīgi jāatbild, jo no šīs atbildes, no šīs pārdomātās skaidrības ir svarīgi un izšķirīgi atkarīga visa mūsu dzīvošana.

ĻENGANĀ LATVISKUMA SAGLABĀŠANA

Kaut kur kaut kā mūsu trimdas dzīvē radies sauklis „latviskuma saglabāšana". Tas ir uzposts par nacionāli dinamisku visai mūsu dzīves jēgai un rēgojas vietā un nevietā.

„Latviskuma saglabāšana" kā sauklis ir raksturīgs zināmai filistiskai, ļauganai psicholoģijai. No vienas puses, tas ir tā sauklis. Tas it kā mobilizē kaut kam. Tas ar vienu cirtienu atgādina [illegible] asarām aizkustinātas. Tanī ir viltus dinamika: kaut kas jādara, lai latviskumu, par ko var vai nedara, saglabātu; varbūt, pietiek ar to, ka pieraksta, ja telefona grāmatā paliek latvietis Bērziņš; vai arī, ja latviskumu saglabā latviskuma mākslinieku klubā.

Tas ir absolūti aplams sauklis. Neloģisks savā būtībā, noziedzīgs pret tautas un trimdas pašreizējo stāvokli savā slābanumā.

Neloģisks šis sauklis ir tāpēc, ka latvību nevar saglabāt. To vai nu dzīvo vai nedzīvo. Pasīvs stāvoklis tajā nav iespējams. Pat tālajā Sibirijā viens pats latvietis svešo vidū, nekad nedzirdot latviešu valodu, savā eksistencē notrulināts līdz verga veģetēšanai, arī „nesaglabā" latviskumu. Pēdējo spēku spītā latviskums kūsā viņā. Tas viņam ir viss: mīlestība, brīvība, dzīvība, jēga.

Tāpat arī mūsu ērtajā un pārtikušajā trimdā. Vai nu mēs dzīvojam latviskumu — aktīvi, visaptveroši, vai to bendējam atmirdami. Dzīvā cilvēkā nevar turēt tukšumu, lai arī tas būtu bagātīgi latviskiem ornamentiem izrotāts. Tukšumā iekšā laužas dzīvā dzīve. Kā rūsa tā saēdīs visu, ko mēs pasīvi glabājam. Svešais pamazām nokož mūsu atmiņā latviskos vārdus, aizputina latviskos ceļus, atrod visādus kārdinājumus mūsu laikam, izdošanas nepieciešamību mūsu naudai. Nāves plēne pārklāj „saglabāto latviskumu."

Dīvainā kārtā tieši tā mentālitāte, kas apzinīgi vai neapzinīgi radīja šo nosodāmo saukli, arī vadījusi visu, ko mēs organizēti kā kopība līdz šim esam darījuši. Mūsu vadībai nekad nav bijis dinamiskāku saukļu par „latviskuma saglabāšanu," kam pieskaņā vienmēr dzirdam gandrīz vai izteiktu neticību, ka mēs ilgi tā varētu saglabāties.

Šai plakanpēdainai mentālitātei ikgadus kalngalus mākslotai sajūsmai sagādā ASV ārlietu ministrijas paziņojums par savu kārtējo Baltijas valstu okupācijas „neatzīšanu." Mums nav nodoma noniecināt šo deklarāciju nozīmi. Tās pacildina pašu deklarētāju, kas, kā katrs konsekvents godavīrs, nav izkustināms savā stājā, savā likumības cienīšanā. Bet — neviens svešs papīrs nevar dzīvot mūsu dzīvi, ne arī garantēt mūsu „latviskuma saglabāšanu." Vai prieka vietā šīm deklarācijām nevajadzētu likt sasatrūkties, konstatējot, ka, kaut nemainās to raksturs gadu no gada, mēs tai pašā laikā mainām uz leju, uz pasīvitāti, uz pamiršanu.

Šai plakanpēdainai mentālitātes dēļ mūsu vadībai nekad nav bijis definīcijas par to, kas mēs esam. Ko tur definēsi? Katram jau tas ir, lai tikai saglabā! Tāpēc mēs nekad neesam nopietni dzirdējuši drosmīgus plānus par to, kā latviskumu dzīvot trimdas apstākļos, kā tajā uzturēt spraigumu un cīņas garu.

O, mēs esam visādus skaistus vārdus dzirdējuši svinīgās runās. No viena paša runātāja dažreiz trīs Lāčplēšus varētu piegriezt un vēl vienam Napoleonam palīktu pāri! Bet tas tieši ir šo runu traģisms, ka aiz tām nestāv izdomāta, izplānota, reālistiska, bet ar visu iespējamo dedzību vadīta īstenība. No neticības runātājs tukšu runā, un vecojošā auditorija uz to atsaucas ar saskaldītām personīgām atmiņām un nogurušām, neticīgām ilgām. Bet spraiguma strāva tur neiešķiļas. Visdrūmākais fakts, — fakts, kas apsūdz un rāda uz vainu pašā saknē, — ir tas, ka jaunatnei te nav, uz ko atsaukties. Jaunatne nemīl dzīvot mūzejos, saglabāšanā.

Vai tai tautai, kas paaudžu pārejā pazaudē dzīvības kontinuitāti! Vai tai trimdas kopībai, kuŗai kā lietuvēns uzgulstas plakanspārnainie pagātnes „saglabātāji," jo tā pazaudē savu jaunatni, iedēj to kā kropla dzeguze svešās ligzdās!

Vai ar mums ir tik slikti? Fakti, tie paši stūrgalvīgie fakti, apsūdz. Un šos faktus nevar aizrunāt ar skaistām runām, tos nevar nosegt ar gadījuma rakstura ielāpiem, kad katrai vajadzībai imitē atrisinājumu, katru ierosinājumu sākt rīkoties atrunājot ar līdzekļu trūkumu, ar neatsaucību.

Neatsaucībā mēs nedrīkstam apvainot mūsu tautas veselīgo, vitālo, gandrīz stichisko darbīgumu. Mēs malu malās paši, savu vietējo galvu vadīti un šaura provinciāla entuziasma sakurināti, esam sacēluši namus un baznīcas, arī vasaras kolonijas; esam dziedājuši, teātri spēlējuši un ar latvisko mākslu savu dzīvi bagātīgi apdvesuši; mēs esam tūkstošiem saiņu uz dzimteni sūtījuši, par tūkstošiem netaisnību dzimtenē sūri raudājuši; mēs pat esam saslējušies varenā latviskā spēka apziņā tūkstošgalvainā pulkā mūsu dziesmu svētkos. Tas viss liecina par lielu vitālitāti mūsu sadrupinātajā trimdā.

Bet aiz visa šī rosīguma un, pa laikam, apbrīnojamā latviskā krāšņuma mums nav paša galvenā: mums nav tās vadītās vienības, kas ir tikpat nepieciešama kā galva miesai, kā pulkvedis kaŗapulkam.

Nav arī mums tās mijiedarbības, kādai jābūt brīvu cilvēku vienībā, kur kopības ideālus nolasa visgaišākās galvas, zinādamas, ka ceļš ir jātēmē augstu pret straumi, ka mērķi ir jāsauc tādi, kas iekveldē vīru sirdis, kas kā gaišs svētums neapšaubāmi pieņemams zvaigžņacainai jaunatnei. Uz to tad atsaucas lietišķā un pašsaprotamā gatavībā kalpot un cīnīties par visiem kopēju un svētu lietu — visi kā viens.

Stūrgalvīgie fakti rāda, ka mums nav pat skaidrs, kas īsti ir mūsu vadības augšgalā. Daža pretendenta tiesības uz vadību ir miglainas. Tur, kur vajadzētu būt pašsaprotamā demokratiskā veidā radītai kā vadībai, tā tautas cieņai, tur valda kliķošanās, nepelnītu iespaidu mobilizācija, krampjaina turēšanās pie varas zižļiem, kas draud pārvērsties par kapraču lāpstām.

Stūrgalvīgie fakti arī rāda, ka mēs nekad neesam ne izsprieduši, ne definējuši savus pamatuzdevumus. Kā citādi var izskaidrot, ka bīstama ir trimdiniekam braukšana uz dzimteni, jo viņš ir „nesagatavots"? Kur tad mēs bijām visus 20 trimdas gadus, ja mums vēl ir nesagatavoti tautieši, kuŗu smadzenēs un sirdīs

(Turpinājums 6. lpp.)

LATVIJA
AMERIKĀ

33. N-RS. SESTDIENA, 1966. G. 23. APRILIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO.

Atbildīgais redaktors — **Alfrēds Vinčels**, 508 Palmerston Blvd., Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533;

Atb. redaktora vietniece — **Silvija Ancāne**, sasniedzama redakcijā, tālr. 368—3239;

Iekšlietu redaktors — **Rūdolfs Noritis**, 1749 Victoria Park Ave., Apt. 209, Scarborough, Ont.; tālr. 759—8076;

Ārlietu redaktors — **Ints Podnieks**, 26 Underhill Dr., Don Mills, Ont.; tālr. 447—6933;

Sporta redaktors — **Žanis Zentiņš**, 46 Lynd Ave., Toronto 3, Ont.; tālr. 535—1470.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $1.50; 3. mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu $16.00. Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.60, bet tekstā $3.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

LILIJA ZARIŅA

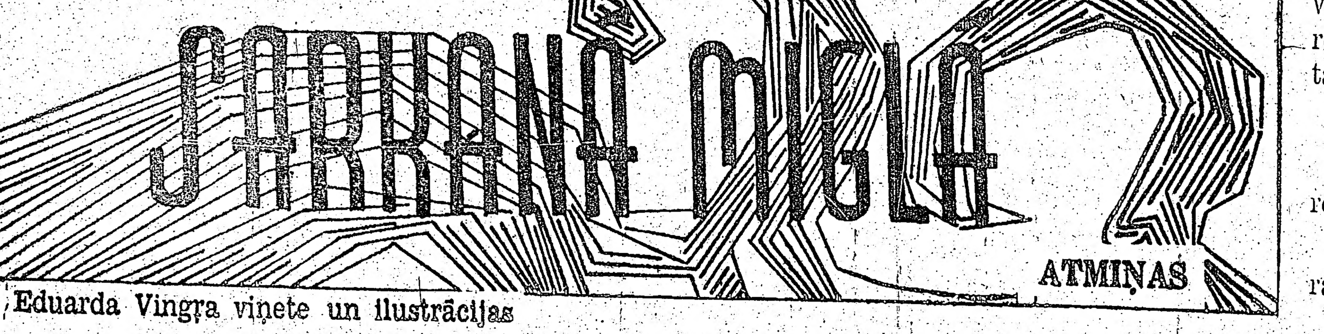

ATMIŅAS

Eduarda Vingŗa viņete un ilustrācijas

(91. turpinājums)

„Iztiksi arī bez komjaunatnes, būs pat labāk," cenšos skolas biedreni mierināt.

„Ko nu! Bez komjaunatnes jau es it labi iztiktu, bet — pēc tam man bija jāiet pie rektora Kadeka. Viņš, izsunījis mani visos labākajos krievu lamu vārdos, pateica, ka tādai studentei, kas izslēgta no komjaunatnes, nav vietas arī padomju augstskolā. Tātad — ar to pašu esmu arī no fakultātes laukā . . ."

Olita sāk šņukstēt skaļāk, bet es klusēju, jo nezinu, ko viņai mierinājumam teikt. Tikai viena lieta gan man kļuvusi skaidra: nav nemaz izdevīgi censties uz augšu tikt, kāpjot pa politiskajām kāpnītēm, jo tās ir gaužām nestabilas. Ļoti augstu uzkāpušais var vienā mirklī atrasties zemāk par viszemāko, ja kādreiz kāds pakāpiens sašķobās.

⁂

Mūsu pulciņa dalībnieki turpina sanākt kopā reizi nedēļā, lai tēvoča Pētera vadībā spriestu un strīdētos par garīgām un laicīgām problēmām un parādībām. Taču man piedalīšanās kļūst arvien grūtāka, jo Hugo ir tam pretim. Pāris reižu arī viņš piedalījies pulciņa sanāksmēs, bet drīz vien ne tikai atteicās no pārrunu vakaru apmeklēšanas, bet aizliedza tos arī man. Par problēmām Hugo neinteresējas, bet izrādīšanās un dižošanās ar āriškībām pulciņa dalībnieku vidū ir nevietā. Uz galda nolikta viņa pudele, par grūti atlicinātiem rubļiem pirkta, še ir tikai izkārtne, aizbildinājums nevēlamu apmeklētāju gadījumam. Turpretim Hugo pudelē saskata jaunu izaicinājumu „uzņemt uz krūts un tikt pie štimunga," kā pats allaž saka.

Esmu taču precējusies, esmu kāzu dienā apņēmusies censties būt laba sieva. Kad ar runāšanu un pārliecināšanu attieksmē uz pulciņu pie Hugo nekā nepanāku, sāku no sanāksmēm izvairīties, ejot uz tām vienīgi reizēs, kad Hugo, ar saviem „domu biedriem" krogū sēdēdams, „aizmirsis" pārnākt mājās . . . Turpretim reizēs, kad Hugo mājās, uz pulciņa sanāksmēm neeju, jo nevēlos novēršamas domstarpības un skaidrošanās. Šī atteikšanās mani ļoti sarūgtina, jo pārrunu vakari man jau kļuvuši par gaišākajām studiju laika stundām. Tur taču drīkst runāt tā, kā patiešām domā; tur drīkst pat kritizēt komūnistu „absolūto patiesību" marksismu -ļeņinismu; tur var arī iepazīties ar brīvās Latvijas laika filozofiju, domātājiem, rakstniekiem. Un man nu jāatsakās no visa tā!

Kādu vakaru tomēr mēģinu sacelties pret Hugo katēgorisko aizliegumu. Man pulciņš devis uzdevumu sagatavot referātu par prof. Dāli, izmantojot tēvoča Pētera iedotus manuskriptus. Savu uzdevumu esmu paveikusi, bez tam mana neierašanās izjauktu pulciņa paredzēto programmu. Mēģinu to Hugo izskaidrot, bet viņš tikai tiepīgi atbild:

„Tu esi mana sieva, un es nevēlos, ka mana sieva iet uz to bībeles biedrību!"

„Bet saproti taču, ka esmu apsolījusies, uzdevumu uzņēmusies! Arī tavs apzīmējums nav pareizs: tu zini pats ļoti labi, ka bez reliģiskiem jautājumiem pārrunā arī daudzus citus."

„Es teicu, ka neiesi!"

„Atļauj tikai šoreiz. Man taču būs neveikli pārējo priekšā, kad vēlāk jautās, kādēļ neierados."

„Pasaki, ka vīrs nelaida. Katra laba sieva vīram paklausa."

„Pulciņa vakaros nāk arī precēti ļaudis, piedalās abi, ja tas iespējams. Tavs katēgoriskais aizliegums ir bez jebkāda pamatojuma, ja atskaita tavas personīgās antipatijas pret šo lietu. Bez tam — cik reižu tu esi paklausījis maniem lūgumiem nenodzert naudu, nesēdēt stundām krogos vai pie saviem tā sauktajiem draugiem?"

„Es esmu vīrietis un varu darīt, kas man patīk!" bravūrīgi atcērt Hugo.

Mūsu saruna kļūst arvien asāka, beigās viens otram klaji pasakām, ka otra sabiedrība nav paciešama: Hugo krīt uz nerviem pārgudreļu spriedelēšana un cilvēki, kas, latvieši būdami, nekaunoties likt pārbaudījumus marksismā -ļeņinismā, bet es savukārt neciešu viņa gadījuma paziņas, kas salasās krogos bezdarbīgai vaimanāšanai par grūtajiem laikiem. Pasaku arī, ka man pretīga viņu nemitīgā spriedelēšana par visu to, ko gribētu darīt — uzspridzināt čekas namu, iztīrīt miliciju un aizdzīt sarkanos līdz pašai Sibirijai . . . Dusmās pat apgalvoju, ka neticu tam, ka šie tukšie pļāpātāji varētu būt tie, kas Latviju patiešām atbrīvotu, ja iespēja rastos, jo tie, kas ar muti lielās, ar darbiem parasti paliek aizkrāsnē.

„Ko, — tu netici, ka es, bijušais leģionārs, spētu vest kaut veselu pulku cīņā pret komūnistiem!? Ka es, ka mēs tos sakautu kā lupatas?" apvainots un sašutis kliedz Hugo.

„Ticu un vienmēr ticēšu, ka reiz ienīstos okupantus padzīs no mūsu zemes. Bez šīs ticības ikdiena būtu grūti panesama. Šo ticību sevī glabāju ne tikai es, bet tūkstoši apspiesto. Tikai — vai tu būsi īstajā brīdī atrodams, kad sāksies Latvijas atbrīvošana? Par to, lūk, es šaubos. Tu un tavi draugi, jūs izvairāties no grūtībām, ejat tām apkārt ar līkumu. Ka tādi būtu nākošie Latvijas atbrīvotāji, tam es neticu! Bez tam uzskatu tavu pļāpāšanu par šādām lietām ar visādiem gadījuma paziņām par bīstamu."

„Ko, — tu mūsu nopietnās politiskās pārrunas sauc par pļāpāšanu?! Tu netici, ka mēs atbrīvosim Latviju? Tad tu arī neticēsi, ka es reiz atradīšos valdības rindās . . ."

Man negribot sirsnīgi jāsmejas. Tas Hugo sakaitina vēl vairāk.

„Ak, tad ministru posteņi nākotnes Latvijai tavu draugu vidū jau sadalīti?" es tomēr turpināju smieties. „Jā, tā patiešām ir ļoti svarīga lieta, salīdzinot ar melno darbu — pašu atbrīvošanu . . . Kaut tu reiz beigtu grābstīties pa gaisu un tā vietā kādreiz padomātu par to, ko rīt ēdīsim!"

„Redzu, ka tu mani nesaproti. Nesaproti manu dvēseli, manus centienus. Tu pat nemēģini saprast. Mana un manu draugu devīze ir viena: par brīvu Latviju! Ar laipotājiem mums nav pa ceļam!"

Šīs vārdu apmaiņas laikā Hugo sagērbies iziešanai. Pie durvīm viņš vēl atgriežas:

„Skrien, skrien pie saviem pātarniekiem, es tevi netraucēšu!"

Durvis aiz viņa aizkrīt ar lielu troksni.

Zinu, ka nu viņš tik drīz neatgriezīsies. Tas vismaz būtu ļoti neparasti. Kaut prieks par pārrunu vakaru sabojāts, es tomēr aizeju. Kad pēc dažām stundām atgriežos, Hugo mājās vēl nav. Tādās reizēs esmu arvien nervoza, jo pazīstu viņa neapdomību vārdos un zinu, cik nopietnā un bīstamā laikā dzīvojam.

(Turpinājums sekos)

Kārlis Upatnieks

TRAMVAJS TUKSNESĪ

TĀLIVALŽA ĶIKAUKAS NOVELES UN STĀSTI, TILTA APGĀDS, 1965. GADĀ, 285 LPP., ILGVARA ŠTEINA ILUSTRĀCIJAS

Par savu grāmatu autors pats saka tā: „Virsraksts piemērots, jo esmu rīdzinieks, kur tramvaji bija kā lauciniekiem zirgi, tuksnesī — tāpēc, ka jau iznāca tāda saucēja balss viss šurumburums." (Jaunā Gaita Nr. 55) Tas šurumburums būs tēmēts uz divu radikāli pretēju literāru virzienu — reālā un sirreālā — ielikšanu vienos vākos, vai mēģinājums tos apvienot vienā darbā, bet tramvaja salīdzinājums ar zirgu atgādina Latvijas laukus, kur sakņojas latviskā dzīves ziņa. Tādā, lai arī ar humoru teiktā aizrādījumā, var saskatīt zināmu nopietnu „pārvietošanās" simboliku tīri garīgā plāksnē, ko autors arī rāda dažādās trimdinieka situācijās un stājā.

No grāmatā sakopotajiem darbiem, kopskaitā 21, kas radušies divu pēdējo gadu laikā, tikai 7 ir sirreālistiski; tātad, divas trešdaļas ieturētas reālā stilā, kur sirreālais tonis piemaisīts tikai divos gadījumos. Darbos apstrādāti aktuāli trimdas dzīves temati gan par apzināti gribētu iekļaušanos vietējā vidē (Ņujorkers un glāze, Tīģeri un lauvas), gan trimdas psīcholoģijas izraisīti pārdzīvojumi dažādās situācijās (Viesis, kas neatnāca, Trauku lupata), vai arī vispārēja rakstura individuāli temati (Kurpīte, Divatā ar sēņu viru, Lieni gaidot u.c.) un motīvi par parādībām trimdas mākslas dzīvē (Divi vienā, Jubileja. Ievads, Rēnā gaisma). Šie darbi vairāk vai mazāk veidoti ar spilgti jūtamu satīrisku pieskaņu, kas rosina labsajūtu kā labi zīmēta karikatūra vai šaržs. Jāsaka, ka autors vispār vairāk skatās ar līniju meistara acīm, par ko būs runa vēlāk.

Ieskatīsimies dažos stāstos tuvāk. Autors jau ar Vecā Indriķa vārdu bija pasmējies par dažiem mūsu dzejniekiem (Katrs var dzejot), un te viņš tādu ir karikējis Džānu Rožlapu (Divi vienā), kādas firmas reklāmu nodaļas vadītāju un dzejnieku ar vairākiem segvārdiem, lai justos kā „lielais inkognito" (10. lp.). Dzejnieks mokās ar problēmu brīvajā pantā atrast ko jaunu, jo „Pablo Mierkalns un Aina Kraujiete jau ievākuši labu labo ražu" (7), un to viņš beidzot atradis, izteicot dzejā „komiski episko" vai „episki komisko." Viņš sapņo par publicēšanos 37 valstīs un jūtas „kā AN ģenerālsekretārs". Novelē „Jubileja" negātīvā gaismā nolikti divi „viduvēji" rakstnieki, no kuriem pats jubilārs par savu darbu stāsta, ka jūtoties „kā uzņēmums, kā fabrika, kas ražo augsti kvalificētu preci, kas manā jūtu un prāta iesaiņojumā kļūst par lasītāja iekāres objektu" (86). Otrs rakstnieks pa galda runas laiku domā par jaunā romāna fābulu, „vai to viņam lasītājs piedos, ka no visiem pieciem romāna varoņiem tikai viens ir latvietis? Vai viņa sieva viņam šādu romānu atļaus rakstīt? To viņš vēl nezināja" (85). Vēl viens rakstnieks, Reinis Rucavietis, „šaubītāju paaudzes" pārstāvis, parādās stāstā „Ievads," taču te autors neironizē par rakstniekiem, bet ar vārdu spēles paņēmienu pabiksta kādas organizācijas kultūras polītiku. Reālā stilā veidotais darbs beidzas ar sirreālistisku izskaņu, kas simboliski izteic stāsta ideju. Divos citos tēlojumos (Kurpīte, Trauku lupata) autors ar humoru pasmejas par cilvēka rakstura vājībām. Bet stāstā „Pirmo reizi brīvībā' (kas patiesībā arī jāsauc par tēlojumu) autors parāda laba psīchologa ieskatu bērna dvēselē un, spilgti raksturojot, ironizē par audzināšanas apstākļiem, kur komiku Supermana ietekme piekļaujas tuvāk bērna sirdij nekā mātes un citu pieaugušo stāja.

Tā katrā šī žanra darbā atklājas kāds raksturīgs trimdas dzīves moments, kur formu valodā neparādās nekādi sevišķi jauni tēlošanas paņēmieni, iezīmējot autora īpato stilu. Bet stāstā „Lieni gaidot," tēlojot kādu vientiesīgu puisi Arvīdu, autors izlietojis oriģinālu asociāciju paņēmienu, kur viss vēstījums izriet no viena paša vārda Arvīda domās. Puisis nometnē sadraudzējies ar meitu Lieni, kas aizbraukusi uz Kanadu, bet pats nedaudz vēlāk uz Austrāliju, tā viens otram pazuduši, bet puisis nevar saprast, kāpēc Liene viņam neraksta, neiedomādams, ka nevienam nav otra adreses. Vēstījums sākas ar to, ka Arvīda domās parādās nometnes dzīve un Lienes tēls, kuras „pašlaik nav — tā aizgājusi uz mežu, kur koki met ēnu pāri sēnēm, kas man garšo, it sevišķi barvikas, podiņi, bet bērzlapēs šad tad ir tārpi, un ja redz caurumiņus, ar nazi nogriež un ripiņas met projām" (41). No šī „projām" asociāciju virknējumi atklāj Ar-

(Turpinājums 7. lpp.)

Kontralts Antonina Vaivode, kuras garīgais koncerts notiek svētdien, 24. aprīlī, plkst. 5 pēcpusdienā Sv. Jāņa baznīcā Toronto.

Soprāns Elza Indriksone ASV republikāņu partijas dibināšanas atceres sarīkojumā Linkolnā 5000 klausītājiem, to vidū bija senātori un citi prominenti viesi, dziedāja amerikāņu himnu, izpelnoties sajūsminātu atsaucību. Nebraskas pavalstī ir 3 mūzikas augstskolas ar daudziem labiem spēkiem, bet rīkotāji svinīgajam uzdevumam bija izvēlējušies latvieti Elzu Indriksoni.

Zviedrijā daudz pircēju Amerikas latviešu gleznām

9 DIENĀS PĀRDOTI 39 MĀKSLAS DARBI

Stokholma (j) — Pagājušās vasaras beigās Zviedrijas latviešu centrālās padomes finanču nozares vadītājam J. Muchkam, atrodoties ceļojumā pa ASV un Kanadu, izdevās vienoties ar četriem Amerikas latviešu gleznotājiem un Kultūras fonda laureātiem — A. Annusu, J. Gaili, M. Krūmiņu un Fr. Miltu — par viņu izstādes sarīkošanu Stokholmā. Vienošanās bija saistīta ar abpusīgām cerībām par materiāliem ieguvumiem, bet arī ar lielu risku, kas saistījās īpaši ar gleznu transportu. Pāri okeanam nācās pārvest gan ar kuģi, gan lidmašīnu 68 mākslas darbus, no kuriem daļa pienāca tikai dienu pirms vernisāžas.

Izstāde notika Stokholmā no 2.—11 aprīlim, un vismaz no komerciālā viedokļa tās panākumi bijuši ļoti ievērojami. Deviņu dienu laikā izstādei bija ap 500 apmeklētāju, kas, zinot Zviedrijas latviešu diezgan mazo skaitu, ir visai daudz. Jo vairāk pārsteidz pārdoto darbu skaits. At pakaļ uz Ameriku nāksies sūtīt krietni mazāk nekā pusi no izstādītajām gleznām, jo pārdotas 39. Visvairāk pircēji interesējušies par Annusa darbiem: 14 no tiem paliek Zviedrijā. Viņam seko Fr. Milts ar 12, M. Krūmiņš ar 8 un J. Gailis ar 5 pārdotām gleznām. Ja izstādes komerciālais moments, tātad, pārspējis visas ieceres, tad apmeklētāju domas dalījās par atsūtīto darbu nozīmi mākslinieciskajā plāksnē. Likās, ka, atskaitot Fr. Miltu, pārējie bija iedomājušies, it kā Eiropas latvieši joprojām dzīvotu Vācijas nometņu laiku jutoņā, kad prasības bija mazas un ierobežojās ar dzimtenes atmiņu sentimenta apmierināšanu. Bet prasības arī Eiropas latviešu saimē pa šiem gadiem pārveidojušās un augušas, tālab tie, kam mākslas izpratne dziļāka, spriedа, ka šī iztāde vairāk domāta populāram tirgum, nevis mākslai.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Brīvība" Nr. 2 (166), Latvijas sociāldemokratiskās strādnieku partijas izdevums, 1966. gada februāra numurs, 8 lpp.

„Mēs" Nr. 18—19, raksti jaunatnei, apgāda Ceļinieks izdevums, atb. redaktors A. Ruņģis, 80 lpp.

Mag. hist. Kārlis Stalšāns „Krievu ekspansija un rusifikācija Baltijā laikmetu tecējumā". Jāņa Šķirmanta apgāds, 1966. gadā, 187 lpp.,kartēm, kartogrammām un diagrammām technisko ietērpu izstrādājis Benjamiņš Ancāns.

Arnolds Apse

Vēstule no Klosteŗkalna

Labi, ka ziema pagājusi. Tā bija gan barga! Bet laikam jau taisnība senajam sakāmvārdam par bargu ziemu un bargiem kungiem... Februāŗa vidū kādu nakti bija sācis pūst silts rietumu vējš, pamodos un dzirdēju, kā laukā vienmērīgi šalca lietus. Nespēju savaldīt prieku, cēlos un gāju brīdi pastāvēt lietū. Diezgan šoziem biju salis, diezgan mani bija pēris skaudrs austrumu vējš! Tonakt man bija tāda sajūta, kāda, droši vien, ir arī kokam pirmajā pavasaŗa lietū. Augšāmcelšanās sajūta... Otrā rītā sniega vairs nebija, nāca siltas, saulainas dienas, un drīz pļavā sāka ziedēt pirmās pienenītes.

Un nu jau ir Lieldienas. Zied ķirši un plūmju koki, arī ābelēm un bumbierēm raisās pumpuri. Augšāmcelšanās sajūta nav maldinājusi. Un kā ir ar to sajūtu, to ticību, ka arī Pestītājs ir augšāmcēlies? Kamēr ik kontinentā, ik valstī, pilsētā vai meža būdā būs pa kādam, kas ticēs garam, tik ilgi Pestītājs cilvēci nepametīs postā. Bet šie ticētāji ir kļuvuši vientuļi un klusi. Ja kāds sāk runāt, mūsu laikmeta gudrie to izsmīn un sauc par naīvu. Un šie smīnētāji ik svētdienu iet baznīcā un krīt ceļos redzamās vietās — draudzes priekšā, jo viņu goda sēdekļi ir vistuvāk altārim. Vai Pestītājs kādudien neņems pātagu? Farizeju cilts ir vairojusies jau divtūkstoš gadu.

★

Akmeņainā ceļa vairs nav. Kādudien atbrauca vīri ar milzīgām mašīnām, un kad tie atkal aizbrauca, Klosteŗkalna sejā bija radies jauns vaibsts: gluda pelēka šoseja. Pa to joņo automašīnas, un man jādomā par Šveices latviešiem, kas pagājušā gada Lieldienās bija gribējuši mani apciemot. Klosteŗkalnu un Vējuciemu viņi atrada, bet mani ne, jo biju aizbraucis tālos ciemos. Jaunā Šveices latviešu dzejniece esot bijusi ļoti klusa. Laikam jau viņa bija šī brauciena ierosinātāja, un nu jutās gaužām vīlusies. Kamēr viņi aprunājušies ar vējciemiešiem, sācis snigt sniegs, auto iestidzis, un viņiem vajadzējis šeit meklēt naktsmājas, lai gaidītu, kamēr sniegs nokusīs. Nu auto vairs neiestigtu, kaut arī snigtu sniegs, bet šodien man Šveices latviešus nav ko gaidīt. Viņi mani, droši vien, uzskata par nelāgu cilvēku, jo visu gadu neesmu pat aizrakstījis vēstuli.

Laukā, tepat uz jaunās šosejas rēc pūlis. Malumednieks Ernests šauj gaisā. Nu jā, vakar viņš pārstiepa mājās mugursomu — pieblīvētu ar vīna pudelēm! Ap šāvēju stāv vējciemieši un viņu Lieldienu viesi — radi un radu radi. Vīri, sievas, pusaudži. Ir arī tādi pavisam mazi — ar pirkstu mutē. Tie gan ir klusi, kā izbrīnījušies, bet lielie un pusaudži rēc tik mežonīgi, ka Ernesta šāvieni tikko dzirdami. Atceros savas pirmās Lieldienas Klosteŗkalnā — pirms sešiem gadiem. Tolaik pastāstīju par mūsu paražu kārt šūpoles. Vējciemiešu sejās radās tāda kā izbrīna, kā nožēla, un kāds man pateica: esot dzirdēts, ka arī gorillas šūpojoties kokos...

Šodien man daudz jādomā par savu otru māti — tālu aiz okeana. Neesmu viņu nekad redzējis, viņa mani arī ne, tomēr viņa man ir laba māte. Es gan esmu slikts dēls, jo nedzīvoju pēc viņas padoma. Gribētu, bet nevaru. Ko viņa teiktu, ja šodien būtu atbraukusi mani apciemot? Es viņai nevarētu iestāstīt, ka dzīvoju pie lieliskiem cilvēkiem, kas šauj un kliedz no prieka par sauli, pavasari un Pestītāja augšāmcelšanos. Un ko šie kliedzēji teiktu, ja es Klosteŗkalna virsotnē būtu uzcēlis latviskas šūpoles? „Ir dzirdēts, ka arī gorillas šūpojas"... Nē, trimdinieks nedrīkst šūpoties un kliegt no prieka. Arī izmisumā nedrīkst kliegt. Prieka trimdiniekam nemaz nedrīkst būt, bet izmisumā viņš drīkst nolīst savā kaktā un vientulībā vai nu sastingt, vai — kļūt vājprātīgs.

Izdomājos arī par Pēteri Ērmani un Ilonu Leimani, bet visvairāk man jādomā par kādu jau pirms divdesmitpieciem gadiem deportētu latviešu dzejnieku, kas mitinās taigā — Tālajos austrumos. Lasu vēl un vēlreiz viņa ar zaļu tinti rakstītos dzejoļus, un man ir sajūta, it kā tos būtu rakstījis cilvēks no citas pasaules. Taigas gūsts gan viņam ir noslēdzis apvāršņus un liedz plašāku skatījumu, bet viņš nebūt nav apstājies uz tā pakāpiena, kur bija pirms divdesmitpieciem gadiem. Un cik dzīvas un spēcīgas viņā tās saknes, no kuŗām — un vienīgi no tām! — izaug dzeja: īstums un vienkāršība! Mums šeit jau tikdaudz brīvības, protams — arī literārās, ka tā vairs nav brīvība, bet chaoss. Tādēļ mēs esam zaudējuši īstumu un vienkāršību. Un kam šīs dzejas dzīvības saknes vēl ir, tie cenšas tās vai nu nocirst, vai vismaz kautrīgi apslēpt, lai kļūtu „moderni", lai „kaut kam derētu". Šodien mūsu dzejas visveselīgākās saknes ir pie Daugavas un Amūras. Kad savu laiku pārdzīvojušās ideoloģijas karcerī ieslodzītie dzejnieki tur reiz kļūs brīvi, kad viņi nokratīs visus „tev būs un tev nebūs" un kad mēs vairs kautrīgi neslēpsim vēl atlikušo īstumu un vienkāršību, tad būs pienākušas latviešu dzejas Lieldienas.

★

Un nu uzkāpšu Klosteŗkalna virsotnē — brīdi parunāties ar bērziem. Pie cilvēkiem šeit jūtos tik vientuļš, ka grūti savaldīties un nekliegt. Bet trimdinieks nedrīkst kliegt. Arī tad ne, kad gājputni viņam pāri lido uz mājām.

Klosteŗkalnā,
1966. gada Lieldienās.

Arnolds Apse

D Z I E S M A

Negribu skanīgus vārdus —
Gribu, lai dvēselē man
Skanētu dziesma, ko bites
Ziedošā ābelē san.

Skanētu dziesma, ko vēji
Vientuļam gājputnam dzied —
Dziesma, ka pienene pirmā
Kāpās aiz jūŗas jau zied.

atkusnis sākas oktobrī

PĒTERIS AIGARS ● ROMĀNS

(35. turpinājums)

„Mēs nevaram visiem palīdzēt, augstākais tikai sev un savai poļu tautai. Pulciņš nemierīgu ungāru studentu nepārgrozīs pasauli, kuŗu šodien neinteresē ne ungāru revolūcija, ne mūsu sāpes vai cerības, tikai saimnieciskā konjunktūra. Tas izklausās nežēlīgi, bet katra īstenība ir nežēlīga.

Vanda vairāk nekā nejautāja vecākiem. Viņu padomam pretoties būtu aplam.

„Māt, iziešu kādu brīdi, varbūt aiziešu līdz jūrai. Galva liekas tāda smaga."

„Būsi saaukstējusies?" rūpju pilns ievaicājās tēvs.

„Tā nav gripa, vienkārši — vēlos svaigu gaisu." Vanda cēlās, uzvilka mēteli, apsēja ap kaklu svītraino vilnas šalli.

„Paņem līdz arī suni," piemetināja māte. „Mēs ar tēvu izspēlēsim kārtējo šacha partiju. Katru otru dienu viņš pieveic mani, bet katru trešo spēlējam neizšķirti."

Vanda paņēma suni pie saites. Vilks smilkstēja un luncināja asti. Viņa pa taciņu, kas bija klāts oļiem, devās jūras virzienā, kuras mīkstā, mierinošā šalkošana jau pa gabalu nāca pretim. Saule bija sen norietējusi, bet pie paša apvāršņa turējās šaura svītra vaŗa krāsā. Debesīs mirdzēja zvaigznes, zeme dvašoja vītuma, bet tai pašā laikā maigu pavasarīgu aromatu. Lapkritis it kā sastapās jau ar tālo aprīli. Rāms vējš purināja studentes matus un skāra seju kā glāsts.

Pagājusi gabalu aiz mājas, Vanda atlaida suni no saites, un tas lieliem lēcieniem sāka auļot uz priekšu un atkal atpakaļ, gaidīdams, kad viņam sviedīs koku, lai būtu, ko tvert un nest. Studentei negribējās nodarboties ar suni, un tas sāka pie kādas sētas riet kaķi. Viņi bija šķērsojuši pļavu un tuvojās vasarnīcu puduram, kas atradās pašā jūras krastā. Kaķis, pelēks vai brūni pelēks, krāsu nevarēja saredzēt, sēdēja sētas staba galā un draudot sprausloja un šņāca. Viņa zaļās acis pa gabalu gailēja. Suns slējās pie staba, bet nevarēja aizsniegt šņācēju, kas, kupri uzmetis un asti izslējis, grozījās, lai arvien atrastos aci pret aci ar uzbrucēju.

Vandai bija tik labi no siltā vakara, no suņa riešanas, no zvaigznēm, ka negribējās vairs domāt par vecāku vārdiem un Česlava apņemšanos. Viņai uz brīdi gribējās atraisīties no visa un tikai just savu elpu un savu dzīvību. Iela veda gar dārzos paslēptām mājām, ēkas bija saplūdušas ar tumsu, tajā apgaismotie logi vietumis iezīmēja ēku kontūras.

Katrā mājā taču bija savas likstas un rūpes, bet nakts tagad apsedza visu ar samtainu segu, lai skarbumi nedurtos acīs, lai pasaule izskatītos saskanīgāka, laipnāka. Tumsa piešķīra mājām, dārziem un debesīm vienību, it kā pārmeta tiltu starp zemi un zvaigznēm.

Vanda ievilka dziļāk elpu un sapurināja matus. Tik daudz bija domāts par Česlavu, par Vinsentu; vajadzīga garīga atelpa, lai izšķirtos. Negribējās minēt neatminamās mīklas. Viņa domāja: neviens nevar ilgi staigāt uz pirkstgaliem . . .

Pie apvāršņa iemirdzējās kāda kuģa ugunis. Studente sekoja tām. Soļi jau skāra plūdmalas kramainos oļus . . . Suns, pametis kaķi staba galā, bija sameklējis līku zaru un rūkdams vilka to pie Vandas.

„Es palikšu šeit, man te ir labi . . . Es palikšu šeit . . ." studente čukstēja un viņas vārdi saplūda kopā ar jūras šalkoņu, kas līdzinājās smaga zīda čaukstēšanai. Šos vārdus izrunādama ūdeņiem, kuŗos mita mūžīgais nemiers, viņa it kā apliecināja sevi, novilka robežu starp sevi un pasauli, uzcēla ap sevi labsajūtas žogu . . . Taču neviens žogs nevar pastāvēt, kuŗš celts bez sirds ziņas. Dvēsele nav pabaŗojama ar acumirklīgu labsajūtu. Jūras šalkošana izgaisināja nogurumu un pamodināja atkal ilgas pēc otra cilvēka . . . Jūra nekad nav pilnīgi mierīga, cilvēka dvēsele nekad neapstājas viļņot.

„Kādēļ viņi vēlas, lai pakļaujos, lai pieņemu viņu uzskatus?" jautāja tumsai studente. Kas bija šie „viņi", to Vanda nevarēja ietvert vārdos. Tie nebija vienīgi vecāki . . . Tie bija laikraksti, grāmatas, draugi, paziņas. Neviens cilvēks nelīdzinās otram, un neviens nevar otram dot pilnīgu plānu, kā dzīvot. Vai viņa drīkstēja tiesāt Česlavu, nezinot dziļākos iemeslus? Varbūt viņam tā jādara, viņš citādi nevar?

Jūras šalkšanu uz brīdi pārspēja vilciena skrējiens pa sliedēm. Apgaismotie logi iemirdzējās un atkal pazuda aiz kokiem un mājām. Vandai pēkšņi iešāvās galvā uzmācīga doma. Viņa paņēma suni pie saites un devās prom no jūras stacijas virzienā. Viņa domās jau rakstīja steigšus telegrammu Česlavam: „Brauc, gaidu nepacietīgi. Pirms šķiršanās mums vēl jāsatiekas." Cilvēka dvēsele tikpat kā jūra: nekad nemitas šalkot . . .

9.

DZIMŠANAS DIENAS SVINĪBAS

Pulkvedis Stenlijs Očinleks un lēdija Rozamunda Očinleka atnāca tieši divas minūtes pirms astoņiem. Pēdējos desmit gados viņi nebija ieradušies ne minūti vēlāk, ne agrāk. Pulkvedis, arī viesībās ejot, rudenī un ziemā valkāja platu pelēku aizsargkrāsas mēteli ar kapuci un dziļām uzšūtām kabatām. Kad sieva viņu atrunāja no šāda mēteļa valkāšanas, pulkvedis tikai pavīpsnāja: „Vai tu spēj atteikties no lūpu krāsas un pūdeŗa, kaut tev arī vairs nepiedien šī kosmētika? Vecas sievietes tā padara vēl vecākas." Sieva tādās reizēs klusēja.

Visvairāk lēdijai Očinlekai nepatika, ka vīrs vienmēr ņēma līdz, tiklīdz spēra soli pār mājas slieksni, nelielu mašīnpistoli, kuŗa bija piestiprināta ādas cilpā kreisā pusē zem mēteļa.

„Kāda velna pēc tev vajadzīgs ierocis?"

„Nevis velna, bet labsajūtas dēļ," pulkvedis atbildēja vienā mierā, kūpinādams pīpi. „Malajā šis ierocis neskaitāmas reizes man izglāba dzīvību. Es nevēlos pārtraukt draudzību ar to." Izstājies no ierindas, pulkvedis palika uzticīgs kaŗavīra stājai un tikumiem. Malajas džungļi lēti neaizmirsās.

Pulkvedis Očinleks palīdzēja sievai novilkt ūdeles mēteli, tad uzkāra vadzī uzgaidāmā istabā savu, saudzīgi pataustīdams ieroci. Kamēr sieva pie spoguļa kārtoja iezilgani krāsotos matus, viņš otrā spogulī pavēroja sevi. Sirmās ūsas labi saskanēja ar sirmajiem matiem, apaļo pieri un taisno degunu. Pulkvedis bija saglabājis visu mūžu Sandherstā iegūto stāju un kalsnējumu. Arī Rozamundas patumīgais augums cienīgi turējās tumšajā zīda tērpā. Tikai kailās rokas zem sermuliņa apmetņa izskatījās pārāk sārtas, it kā saulē apdedzinātas. Viņi neviesojās bieži radinieces Patricijas Kesvikas mājās, bet kad nāca, tad tā bija īsta svētku diena.

(Turpinājums sekos)

Latviešu nama Toronto dāmu komitejas rīkotajā jauno talantu mūzikas pēcpusdienā, kuŗu ievadīja prof. T. Ķeniņš, piedalījās: 1. rindā no kreisās — Māra Zibene, Inese Černovska, Sandra Cicurska, Maija Baruša, Ingrīda Boša, Skaidrīte Leja un Ingrīda Makara; aizmugurē — Dace Zemdega, Elmārs Neimanis, Silvija Plīse, Ints Plampe, Jānis Kraulis, sarīkojuma organizētāja Elza Galdiņa, prof. Tālivaldis Ķeniņš, Artūrs Jansons, Normunds Mieriņš un Juris Ķeniņš. Foto: J. Ligers

Jauniešu mūzikas pēcpusdiena Toronto

Latviešu nama dāmu komitejas rīkotā jauno talantu mūzikas pēcpusdiena 17. aprīlī izvērtās par teicamu jauninājumu Toronto sabiedriskajā dzīvē. No dažādām mūzikas skolām izraudzītie audzēkņi pierādīja, ka uzsāktais ceļš neatlaidīgā darbā daudzus no viņiem var novest mākslas kalnu virsotnēs. Ja arī daļai tas neizdotos, tomēr mūzikas studijām veltītais laiks attīstīs zināmu mākslas un daiļuma izjūtu, tā bagātinot kultūras vērtības, kā to sarīkojuma ievadvārdos pieminēja komponists prof. T. Ķeniņš. Tādēļ vecāki, kas savus bērnus sūta arī mūzikas skolās, nežaupot pūles un līdzekļus, veikuši nozīmīgu darbu, par ko varam būt tikai pateicīgi.

Sarīkojuma organizēšanu bija vadījusi dāmu komitejas sekretāre Elza Galdiņa, tikpat atjautīgi viņa veica arī sarīkojuma programmas vadību. Dažādās gatavības pakāpēs 15 jauno mūzikas talantu iepriecināja ar klavieru, vijoles un čella sniegumiem, no latviešu komponistiem bija izvēlēts gan tikai J. Vītols. Visbiežāk programmā bija klavieru solo, ar ko uzstājās Ingrīda Makara, Ints Plampe, Normunds Mieriņš, Ingrida Boša, Skaidrīte Leja, Jānis Kraulis, Sandra Cicurska, Silvija Plīse, Māra Zibene, Inese Černavska un Dace Zemdega. Pēdējā veica arī klavierpavadījumu vienīgajam čellistam Jurim Ķeniņam. Vijoles solo sniedza Arturs Jansons un Elmars Neimanis, bet Maija Baruša bija vienīgā dziedātāja.

Par savu sniegumu jaunie talanti saņēma ap 200 apmeklētāju jūsmīgu atsaucību. Pēc mūzikālās programmas dāmu komiteja klāja kafijas galdu viesiem, bērniem ejot rotaļās un dejās. Sarīkojums atzīstams par labi orga- [illegible] sevišķu atsaucību un laipnu palīdzību mūzikālās pēcpusdienas organizēšanā un sastādīšanā parādījuši mūsu mūzikas skolu vadītāji un paidagogi, tāpat daudzi bērnu vecāki un labēji. „Šāda veida sarīkojumi dod iespēju vecākiem un paziņām labāk iepazīties ar mūsu jaunatnes sniegumiem, bet jaunajiem mūziķiem iespēju sevi parādīt. Līdzīga veida sarīkojumi varēs notikt arī turpmāk, jo mums ir ļoti kupls jauno talantu pulks. Šoreiz tikai mazu daļiņu no viņiem spējām izvest publikas priekšā."

Tālākā sarunā E. Galdiņa pakavējās pie dāmu komitejas, kas sastādās no labprātīgām talciniecēm, tādēļ arvien labprāt sagaida jaunas darbinieces. Dāmu komitejas uzdevumos ir palīdzēt nama valdei tādā pašā veidā, kā katra namamāte kopj un veido savu māju. „Latviešu nams pieder visai latviešu sabiedrībai, biedrībām un organizācijām. Tādēļ netaupīsim pūļu, lai uzturētu un veidotu šo namu par nozīmīgu pulcēšanās vietu gan nacionālās, gan kultūras sanāksmēs, gan arī ģimeņu godos," sarunas nobeigumā aicināja rosīgā nama darbiniece. R. N.

Paaugstināta koncertu abonementu cena

TORONTO LATVIEŠU KONCERTAPVIENĪBAS GADA SAPULCE

Koncertapvienības gada sapulcē 18. aprīlī piedalījās 17 dalībnieku, bet organizāciju pārstāvju šoreiz bija mazāk nekā iepriekšējā gadā. Ziņojumus par darbību sniedza administrātors A. Purvs un kasieris H. Pāvuls.

Jūtami pieaudzis koncertu apmeklētāju skaits, sasniedzot 355, kas arī ir maksimālais apmeklētāju daudzums, kuŗu Latviešu nama zāle spēj uzņemt. Debatēs māc. A. Čops dedzīgi iestājās, ka koncerti, ja vien iespējams, arī turpmāk rīkojami Latviešu namā. Šādu ieteikumu sapulce tad arī nodeva apvienības valdei.

No šīs sezonas koncertiem jau notikuši trīs, bet cikls beigsies ar Klīvlendas jauktā koŗa koncertu 7. maijā, kuŗa izkārtošanas darbā palīdz Sv. Andreja draudzes koris. Nākamajā sezonā apvienība koncertiem paredzējusi aicināt Ņujorkas jaukto kori dir. B. Skultes vadībā (29. oktobrī), pianistu Arturu Ozoliņu, dziedoni Irmu Kurmi un pianisti Veru Leinvēberi ar flautisti Maiju Lielausi no Anglijas. Debatēs Edīte Timermane ieteica, izvēloties koncertētājus, dot uzstāšanās iespējas arī vecākās paaudzes māksliniekiem, bet sapulce nolēma atstāt pilnīgu rīcības brīvību valdei, lai tā vadītos pēc lietderības un apstākļiem.

Apvienības valde pēc rūpīgiem apsvērumiem atzinusi, ka abonementa karšu cena turpmāk paaugstināma no 5 uz 7 dolariem, jo cēlušās telpu īres, mākslinieku honorāri u. c. Lai gadu vēlāk nebūtu abonementa maksa atkal jāpaaugstina, valde izšķīrusies tūlīt par 2 dol. padārdzinājumu. Tā kā abonementa karte domāta 4 koncertiem, arī jaunā cena nozīmē, ka caurmēra maksa par viena koncerta apmeklēšanu ir tikai nepilni 2 dol., kas nav uzskatāma par augstu. Ieejas kartes cena atsevišķam koncertam turpmāk tad 2,50 dol. vietā būtu 3 dol. Debatēs par šo jautājumu domas dalījās. K. Prieditis, A. Sudmalis, O. Kļavenieks u. c apšaubīja 2 dol. paaugstinājuma nepieciešamību, baidoties, ka tas nelabvēlīgi atsauktos uz koncertu draugiem, kādēļ ar 6 dolariem par abonementa karti pietiktu. Nobalsošanā vairākums tomēr guva valdes viedoklis, un tā turpmāk abonementa karte 4 koncertiem maksās 7 dol.

A. Purvs ziņoja, ka neapmierina apvienības valdes pienākumu sadalījums, kādēļ tās locekļu skaits būtu paaugstināms par 2 uz 9, tāpat vēlama rūpīgāka amata pienākumu izkārtošana. Sapulce vienprātīgi atzina valdes tiesības, vadoties no lietderības, pieaicināt darbā 2 jaunus locekļus. Māc. A. Čops ieteica tos izvēlēties no koristu aprindām.

Jaunajā apvienības valdē ievēlēja T. Ķeniņu, A. Purvu, E. Timermani, H. Pāvuli, R. Krastiņu, A. Zichmani un A. Kalviņu, bet revīzijas komisijā — O. Dzērvīti, K. Priedīti un A. Sudmali.

Revīzijas komisijas atzinumus sniedza A. Kalviņš, atzīstot valdes darbu par sekmīgu un aicinot sapulci izteikt tai pateicību — Apvienības kasē pašreiz ir 1145 dol., kas noguldīti Latviešu kreditsabiedrībā. 1964./65 darbības gadā ieņemti 1710, izdoti 1816 dol., bet šīs sezonas 3 koncerti jau devuši 1833 dol. ienākumu. Galīgo ienākumu lielumu gan zinās tikai pēc pēdējā koncerta 7. maijā, bet pastāv labas izredzes, ka šī sezona būs bijusi sekmīga arī materiālā ziņā. O. K.

SAUCIENS NO GOLGĀTAS
Dievkalpojumi katru svētdienu pl. 7 vak. Latviešu namā. Radio raidījumi: katru svētdienu pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270. Adrese: P.O. Box 285, Station „K", Toronto 12, Ontario.

ILGVARA ŠTEINA
GRAFIKU IZSTĀDE
BERGDON GALERIJĀ
180 Davenport Rd., Toronto
no 12. — 25. aprīlim,
no plkst. 10 — 5.30 vakarā.

TORONTO ZIŅAS

• Jaunās futbola sezonas atklāšanai DV Toronto sporta klubs 16. aprīlī Latviešu namā bija rīkojis sabiedrisku vakaru ar deju, kuŗu apmeklēja vairāk nekā 200 viesu. Kluba vadītājs R. Kadiķis pasniedza balvas labākajiem futbolistiem par panākumiem iepriekšējā gadā. Par sekmīgāko vārtu guvēju izrādījās Ēriks Bušs, labākais uzbrukumā Austris Liepa, bet aizsardzībā Andris Rāva. Priekšnesumu daļā Marta Tetere ar savu partneri Davidu Boidu demonstrēja vairākas jaunās dejas modernā stilā, gūstot vispārēju atsaucību. Futbola karalienes godā šogad tika Rudīte Gulbe. Paredzams, ka sarīkojums dos vairāk par 300 dol. atlikumu.

• DV Toronto nodaļas sporta kluba futbola vienība šogad no 3. līgas iedalīta 2. līgā, kas nozīmē nopietnākus pretiniekus un spraigākas cīņas. Pirmā spēle jaunajā iedalījumā paredzama maija sākumā.

• Latviešu katoļu akadēmiķu apvienības Toronto kopas rīkotās reliģiskās paneļdiskusijas par tematu „Dievmātes kults" iecerētā cikla „Kas kristiešus vieno vai šķiŗ?" ietvaros izvērtās par ļoti saistošu un labi apmeklētu sarīkojumu. To ievadīja kopas priekšsēdis Dr. Ed. Upenieks, bet ASV viesis prof. L. Latkovskis ievadvārdos norādīja uz šāda sarīkojuma nozīmi pašreizējā laikmetā kristīgās dzīves veidošanai. Vēsturnieks T. Puisāns labi sagatavotā ievadreferātā pakavējās pie Dievmātes kulta, kas ir katoļu ticības reliģisko uzskatu pamatā. Tālāk paneļa dalībnieki prof. L. Latkovskis, prof. B. Kokins un T. Puisāns, pārstāvot katoļus, kopīgi ar baptistu māc. R. Ekšteinu iztirzāja reliģisko uzskatu dažādības un kopīgās iezīmes. Diskusijas risinājās lietišķi un draudzīgu pārrunu veidā, tās vadīja Dr. Ed. Upenieks. Vēlāk vairāki jautājumi un dzīvas pārrunas izraisījās arī klausītājos, un tā sarīkojums ilga vairākas stundas.

• Latviešu kreditsabiedrības marta bilance jau krietni tuvojusies pusotram miljonam un mēneša nobeigumā u z r ā d ī j a — 1.434.046,89 dol. Arī biedru skaits audzis uz 1891. Marta kopīgie ieņēmumi bijuši 7.586,59 dol., bet izdevumi 7.006,74 dol. ar 579,85 dol. peļņu.

• Šai nedēļas nogalē (22. aprīlī, plkst. 8 vakarā) visiem ieteicams apmeklēt pretkomūnistiskā cīnītāja Dr. K. Mekintaira referātu ar sekojošām pārrunām baptistu baznīcas telpās Jarvis un Gerrard ielu krustojumā. — 23. aprīlī, plkst. 7.30 vakarā sāksies TL TA ģimnazijas atklātais audzēkņu vakars Sv. Andreja baznīcas telpās ar Hamiltonas ģimnazijas drāmatiskā pulciņa viesizrādi, bet Latviešu namā tai pašā laikā notiks latviešu katoļu vienības gadskārtējā pavasaŗa balle. — Plkst. 8 vakarā Parkdale Collegiate telpās vīru ansamblis Kalvis sniegs savu gadskārtējo koncertu. — 24. aprīlī, plkst. 11 no rīta Sv. Jāņa baznīcā sāksies Kanadas latviešu skautu un gaidu jendu rīkotais Sv. Juŗa dienas sarīkojums. — Plkst. 4 pēcpusdienā Latviešu namā TLB rīko māc. A. Čopa referātu par draudzību ar sekojošu mākslinieces V. Leinvēberes koncertu. — Plkst. 5 pēcpusdienā Sv. Jāņa baznīcā mecosoprāna Antoninas Vaivodes garīgs koncerts ar brīvmākslinieku V. Kviesi pie ērģelēm. — Kā sestdien, tā arī svētdien notiek Sidrabenes bērnu vasaras nometnes uzpošanas talka. — 25. aprīlī Bergdona mākslas galerijā (180 Davenport Rd.) slēdz grafiķa I. Šteina gleznu izstādi.

• Sv. Andreja ev.-lut. draudzes koŗa gadskārtējais koncerts 16. aprīlī Sv. Andreja baznīcā bija labi apmeklēts. Garīgā koncerta programmā koris diriģenta A. Purva vadībā dziedāja komponistu J. Cīruļa, J. Zālīša, A. Kalniņa, un V. Baštika dziesmas, bet baritons P. Geistauts solo dziedājumā V. Lindes „Golgātas krusts." Ērģeļu pavadījumus veica Edīte Timermane, atskaņojot arī divas H. Pavasara kompozicijas. Koncerta galvenā daļa bija A. Vivaldi „Gloria" astoņos dziedājumos ar solistiem Maigu Dežardēnu, P. Geistautu, stīgu orķestri Dorisas Bodrugas vadībā un draudzes kori ērģeļu pavadījumā.

HAMILTONA

• Latviešu biedrības dāmu komitejas tradicionālais literārais vakars notika 16. aprīlī. Par Andreja Eglīša dzeju referēja un dzejoļus lasīja Dr. P. Vasariņš. Dzejnieka darbus skandēja arī Velta Toma. Ar gandarījumu jāatzīmē, ka šādi literāri vakari Hamiltonā kļuvuši ļoti populāri, kādēļ nākamais būtu rīkojams lielākās telpās. Dr. P. Vasariņš aizveda Andreja Eglīša dzejas pasaulē, sniedzot šķērsgriezumu no viņa pirmajiem dzejoļiem līdz mūsdienām. Klausītāju bija ap 70, to vidū arī grupa Hamiltonas jauniešu.

PIRMAIS EKSKLŪZĪVAIS LATVIEŠU KLUBS

TORONTO LATVIEŠU MEDNIEKU UN MAKŠĶERNIEKU KLUBA GADA SAPULCE

Toronto latviešu mednieku un makšķernieku kluba, kas inkorporēts pie Kanadas valdības, biedru gadskārtējā pilnsapulce notika 17. aprīlī DV namā. Saskaņā ar kluba darbības noteikumiem, sapulci vadīja valdes pr-dis Dr. P. Bārdiņš un protokolēja sekretārs A. Kvēps. No kluba 106 pilntiesīgajiem biedriem piedalījās 63.

Par valdes vispārējo darbību ziņoja pr-dis Dr. P. Bārdiņš un sekretārs A. Kvēps, bet par nozaŗu darbību to vadītāji — sporta daļas K. Deklavs, makšķerēšanas H. Stefanijs, sarīkojumu daļas V. Jostiņš un lauku īpašuma Bērzaines pārvaldnieks A. Āboliņš. Kasieŗa L. Ozoliņa ziņojumā konstatēts, ka tikai 5 biedri nav nokārtojuši savu dalības maksu. Iepriekšējā gadā uzņemti 13 jauni biedri, bet dzīvesvietas maiņas dēļ izskaitīti 4. Kopīgie ieņēmumi bijuši 3200 dol., izdevumi bijuši galvenokārt Bērzaines uzlabojumiem, šautuves paplašināšanai, sacensību godalgām un sarīkojumu organizēšanai. Kases atlikums uzrāda 1849 dol.

Revīzijas komisijas ziņojumu lasīja adv. A. Zutis, atzīstot valdes darbību par rosīgu un pareizu, kādēļ izsakāma pateicība. Pēc īsām pārrunām valdes un revīzijas komisijas ziņojumus pieņēma bez iebildumiem.

Pārrunājot turpmāko darbību, valde izteica vairākus priekšlikumus, kuŗus sapulcē pieņēma pēc īsākām vai gaŗākām debatēm. Vienojās, ka kluba darbības gadu turpmāk saskaņos ar kalendāra gadu. Līdzšinējais darbības gads bija no 1. aprīļa līdz 31. martam. Valdes ierosinājumu biedru maksas divkāršot no 10 uz 20 dol., pieņēma kompromisa

(Nobeigums 5. lpp.)

ALEKSANDRA KANBERGA
rakstu darbu birojs
84 Ferrier Ave. Toronto
(pie Danforth & Carlaw)
Tel.: HO 3-2167

ANDREJSONS
APDROŠINA
463 — 7313

Puscelā uz mēnesi

„Puscelā uz mēnesi" saucās Hamiltonas vanadžu tradicionālais sarīkojums, kas notika 17. aprīlī. To atklāja un atjautīgi vadīja Ilga Breikša.

Sarīkojuma ievadījumā bija jauno talantu — mūsu nākamo dienu mākslinieku priekšnesumi. Gan ar satraukumu, bet arī ar labu veiksmi publikas priekšā jauno talantu parādē stājās Silvija Grīnberga (klavieres), Andris Šmits no Toronto (akordeons), Dzintra Treimane (akordeons), Ingrida Remkina (balets), Jānis un Harijs Rudzroga (akordeona duets), Rolands Amoliņš (klavieres), Hilarijs Amoliņš (vijole) un Jānis Zemītis (klavieres).

Turpinājumā notika pavasaŗa tērpu modes skate no Ilgas Ozoliņas modes veikala (Ilgas Speciality), tērpus demonstrējot Ingai Baumanei, Dainai Trīnītei un Dacei Ieviņai. Sarīkojuma nobeigumā hamiltoniešus sveica un smīdināja Toronto viesis—Krišs Ķepals, kas ventiņu mēlē pastāstīja par savām attieksmēm ar mēnesi un par romantiku mēnesnīcā, izpelnīdamies nedalītu publikas atsaucību.

Programmas starplaikos notika Hamiltonas vanadžu mantu loterijas izloze. Pirmo laimesta numuru (786) izvilka Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne, šīs lozes īpašniekam iegūstot B. Treimaņa gleznu. Otras laimīgās lozes Nr. 842 (galda lampa) īpašnieks dzīvo Montreālā, bet ar lozi 428 hamiltonietis V. Krūmiņš ieguva elektrisko nazi. Sekojošajā amerikāņu loterijā izlozēja ap 10 laimestu, no tiem 6 bija dāvanas no Ilgas Ozoliņas modes veikala. Sarīkojuma laikā darbojās arī kafejnīca „Luna". Telpas ar Mēness laikmeta dekorācijām bija iekārtojusi Astrida Robežgruntniece.

Sarīkojums bija labi apmeklēts, vairāk nekā 100 interesentu lielajā auditorijā bija arī vanadzes un vanagi no Toronto un Sv. Katrīnām, bet Montrealas vanadzes savus sveicienus bija sūtījušas ar telegrammu. Nobeigumā I. Breikša pateicās visiem, kas bija atbalstījuši un sekmējuši šī vanadžu pavasaŗa sarīkojuma labo izdošanos. J. G.

Latviešu katoļu akadēmiķu apvienības Toronto kopas paneļdiskusiju vakara (temats „Dievmātes kults") galvenie dalībnieki: pie pults T. Puisāns, pie galda no kreisās — prof. L. Latkovskis, māc. R. Ekšteins, prāv. B. Kokins un diskusiju vadītājs Dr. E. Upenieks. Foto: J. Ligers

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA
LATVIAN (TORONTO) CREDIT UNION LIMITED
izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz personīgos aizdevumus, maksā gadā 4% par krājnoguldījumiem un 3½% par summām čeku kontos, pieņem maksājumus par telefona, elektrības, gāzes un ūdens rēķiniem, pārdod naudas pārvedumus un ceļotāju čekus, piešķiŗ aizdevumus pret nekustamu īpašumu pirmām hipotēkām.
491 College Street, Toronto 4, Latviešu namā, telefons: 924-2775.
Birojs atvērts 6 dienas nedēļā, pirmd. līdz piektd. no pl. 12—8 vakarā, sestdienās no 9—1.
Kreditsabiedrības aktīvs 1966. gada 28. februārī bija $1,413,683.47.

Jauno talantu parādes dalībnieki Hamiltonā: 1. rindā no kreisās — vakara norises vadītāja Ilga Breikša, R. Amoliņš, Dz. Treimane, S. Grīnberga un I. Remkina; 2. rindā — Hamiltonas vanadžu priekšniece N. Pulciņa, J. Rudzroga H. Rudzroga, A. Šmits, H. Amoliņš un J. Zemītis. Foto: J. Gailītis

...AS

...Jāņa baznīcā sāksies Ka-
...atviešu skautu un gaidu
...ikotais Sv. Jura dienas
...ns. — Plkst. 4 pēcpus-
...atviešu namā TLB rīko
...Čopa referātu par drau-
...r sekojošu māksline-
...einvēberes koncertu. —
... pēcpusdienā Sv. Jāņa
... mecosoprāna Antoni-
...odes garīgs koncerts ar
...linieku V. Kviešī pie ēr-
... Kā sestdien, tā arī svēt-
...ek Sidrabenes bērnu va-
...metnes uzpošanas talkā.
...prīlī Bergdona mākslas
... (180 Davenport Rd.)
...fiķa I. Šteina gleznu iz-

...Andreja ev.-lut. draudzes
...skārtējais koncerts 16.
... Andreja baznīcā bija
...eklēts. Garīgā koncerta
...mā koris diriģenta A.
...dībā dziedāja komponis-
...ļa, J. Zālīša, A. Kalni-
..., Baštika dziesmas, bet
... P. Geistauts solo dzie-
... V. Lindes „Golgātas
...ērģeļu pavadījumus vei-
... Timermane, atskaņojot
... H. Pavasara kompozici-
...erta galvenā daļa bija
... „Gloria" astoņos dzie-
...ar solistiem Maigu De-
...P. Geistautu, stīgu or-
...risas Bodrugas vadībā
...zes kori ērģeļu pavadī-

...HAMILTONA

...šu biedrības dāmu ko-
...adicionālais literārais
...ika 16. aprīlī. Par An-
...ša dzeju referēja un
...asīja Dr. P. Vasariņš.
... darbus skandēja arī
...a. Ar gandarījumu jā-
... šādi literāri vakari
... kļuvuši ļoti populāri,
...amais būtu rīkojams
...elpās. Dr. P. Vasariņš
...dreja Eglīša dzejas
...niedzot šķērsgriezumu
...rmajiem dzejoļiem līdz
.... Klausītāju bija ap
... arī grupa Hamiltonas

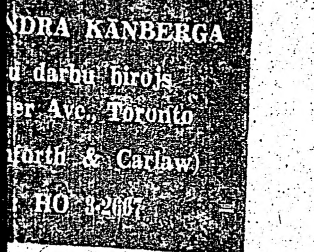

...NDRA KANBERGA
...u darbu birojs
...ier Ave., Toronto
...forth & Carlaw)
... HO 3-2667

...REJSONS
...DROŠINA
...3 — 7313

...si

...iltonietis V. Krūmiņš
...risko nazi. Sekojoša-
...i loterijā izlozēja ap
... no tiem 6 bija dā-
...as Ozoliņas modes
...kojuma laikā, dar-
...fejnīca „Luna". ...
... laikmeta dekorā-
...iekārtojusi Astrida
...ece.
... bija labi apmek-
...nekā 100 interesentu
...orijā bija arī vana-
...gi no Toronto un
...n, bet Montreālas
...us sveicienus bija
...telegrammu. Nobei-
...kša pateicās visiem,
...stījuši un sekmēju-
... pavasara sarīkoju-
...šanos. J. G.

...rises vadītāja Ilga
...Hamiltonas vanadžu
.... Zemītis.
Foto: J. Gailītis

Dr. A. Spekke Grand Rapidu tautiešu vidū

GRAND RAPIDU DV APVIENĪBAS 15 GADU JUBILEJAS SVINĪBAS

Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītājs Dr. A. Spekke ieradās Grand Rapidos jau 15. aprīļa pēcpusdienā kopā ar Komitejas Latvijas brīvībai un ASV DV valdes priekšsēdi V. Hazneru. Tai pašā laikā sāka ierasties 16. DV delegātu sapulces dalībnieki, gan atlidojot, gan izmantojot citus satiksmes līdzekļus.

Jo sevišķi nozīmīgs izvērtās Dr. A. Spekkes apciemojums, — tā to novērtēja arī Grand Rapidu tautieši, kas kuplā skaitā ieradās vietējās DV apvienības 15 gadu jubilejas svinībās, lai pabūtu kopā ar viņu un dzirdētu runu, ko saka likumīgs mūsu valsts reprezentants. Tāpat daudzi tautieši bija liecinieki mirklim, kad tikās zinātnieks un diplomāts Dr. A. Spekke ar latviešu augstāko katoļu garīdznieku un valstsvīru bīskapu J. Rancānu. Bet sirsnīgums vēl cēlās, kad, abiem iesoļojot akta zālē, mazā Anita Jansone pasniedza krāšņus ziedus. Kājās piecēlušies, klātesošie sveica DV apvienības karogu, bet tenors P. Lielzuika nodziedāja ASV himnu, klavierpavadījumu veicot L. Karlsonei.

Vadot svētbrīdi, bīskaps J. Rancāns pasvītroja, ka lielākais ļaunums radies tādēļ, ka cilvēce attālinājusies no Dieva un materiālisms uzkundzējies pār tautām. Tāpēc nav miera, nav saskaņas tautu vidū. Ja pildīsim Dieva baušļus, būs miers un gaišākas dienas. Vecajiem karavīriem bīskaps ieteica „nemest plinti krūmos", bet, stāvot droši savās vietās, gaidīt brīvības dienu. „Lai mūžīga gaisma varoņu dvēselēm, kas krituši cīņās," — bija svētbrīža nobeiguma vārdi.

Uzrunu teica Grand Rapidu DV apvienības priekšnieks A. Barkāns, bet svētku runu ASV DV goda priekšnieks Dr. A. Spekke, kuŗa vārdiem klātesošie sekoja lielā uzmanībā. Bija jūsmīgi aplausi un suminājumi, kad sūtnis savu vēstījumu beidza. Dziļā apņēmībā un par jaunu stiprināti, tautieši nodziedāja Latvijas himnu.

Apvienības 15 gadu darbības pārskatu sniedza pirmais un ilggadējais priekšnieks J. Radziņš. Pēc tam piemiņas naglu apvienības karoga kātā iesita goda viesi sūtniecības vadītājs Dr. A. Speke un Komitejas Latvijas brīvībai priekšsēdis V. Hazners. Pēdējais arī izsniedza ASV zemes valdes piešķirtos goda rakstus 26 apvienības biedriem: valdes prkam A. Barkānam, R. Ābelem, A. Balodim, J. Brūnam, I. Dankerei, J. Daukšam, O. Jansonei, U. Kalējam, P. Kalniņam, A. Laukvīram, A. Mačam, E. Mednei, Z. Meierei, J. Pērkonam, J. Plātem, V. Polei, E. Popei, J. Šokam, A. Švechai, J. Sproģim, K. Upem, V. Valkovskim, R. Vēliņam, Z. Vēliņai, un V. Zeidmanim.

Delegātu sapulces un visas ASV DV saimes vārdā sveicienus nodeva K. Augstkalns, no plkv. E. Medņa un vecajiem strēlniekiem — A. Eversons, no Komitejas Latvijas brīvībai — V. Hazners, Zviedrijas viesis plkv. A. Plensners, no Grand Rapidu latviešu biedrības — A. Meiers, no latviešu organizāciju padomes — V. Tarbūnas un DV priekšnieks Kanadā E. Krūka, apsveikumā citējot nelaika Dž. Kenedija vārdus: „Neprasi, ko tauta tev var dot, bet — ko tu vari dot savai tautai!" Rakstveidā bija sveikušas vairākas DV apvienības — Ročestras, Dimoinas, Minesotas, Detroitas u.c.

Programmas daļā paša sacerējumu „Dziesma dzīvībai" skandēja K. Tālbergs, bet V. Krāslaviešа „Dziesmu par vanaga piedzimšanu" — E. Brūna. Vairākas dziesmas dziedāja tenors P. Lielzuika, klavierpavadījumu veica L. Karlsonei un klavieŗu solo spēlēja Ed. Grīnvalds.

Nobeigumā visiem pateicās apvienības pr-ks A. Barkāns. Jubilejas aktu pabeidza ar Daugavas vanagu dziesmu.

Svētku ballē DV delegātu sapulces dalībniekiem bija sirsnīgas tikšanās ar ilgi neredzētiem draugiem un paziņām no vietējās latviešu kolonijas. Latvijas sūtniecības vadītājs Dr. A. Spekke personīgās pārrunās izteica daudz cildinājumu grandrapidiešu lielajam vienprātības garam, kuŗu tie apliecinājuši, uzceļot savu jauno Latviešu biedrības namu un gūstot draudzēs un organizācijās citus atzīstamus panākumus.

V. Zirnītis

Iesvētīta ģen. Dankera piemiņas plāksne

Ģen. Oskara Dankera piemiņas plāksnes iesvētīšana 16. ASV DV delegātu sapulces laikā Grand Rapidos apzīmējama par visu bijušo karavīru godinājumu, kas miruši un atdusas Vudlavna kapos latviešu nodalījumā. DV delegāti 16. aprīļa pusdienlaikā kopīgi ar vietējām DV apvienības biedriem un krietnu pulciņu pārējo tautiešu ieradās kapsētā, kur pie aizgājēju kapu kopām stājās goda sardzes, tajās arī trīs Grand Rapidu Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗi.

Svētbrīdi vadīja un kapa piemiņas plāksni ģen. O. Dankeram iesvētīja mācītāji J. Lazda un Kr. Hermanis, bet ziedus nolika ASV DV zemes valdes priekšsēdis V. Hazners un vanadžu pr-ce V. Freija, Kanadas DV saimes un Virsnieku apvienības vārdā turienes DV pr-ks E. Krūka, bet no korporācijas Sidrabenia Edg. Lapiņš.

Bez tam notika īsi piemiņas brīži pie apvienības biedru prāv. Ozola, J. Skrīveŗa, M. Andersona un J. Medņa atdusas vietām. Atsevišķa delegācija pēcpusdienā ieradās Sv. Pētera un Pāvila katoļu baznīcas kapos, lai godinātu nesen mirušā latviešu leģionāra J. Zālāna piemiņu. Bija skaista, saulaina diena, un šis brauciens uz kapiem atgādināja mazu svētceļojumu pie bijušajiem cīņas biedriem, kas mūža dusai guldīti svešās zemes smiltīs.

Kanadas DV delegācija bija kuplākā sastāvā, un kaimiņzemes vanadzes tajā reprezentēja Tonija Krūka.

V. Z.

Pirmais ekskluzīvais . . .

(Pārnesums no 4. lpp.)

veidā, nosakot maksu 15 dol. gadā.

Plašākas debates izraisīja ierosinājums TLMM klubu turpmāk pārvērst par slēgtu vai ekskluzīvu latviešu klubu. Iebildumus pret šo ierosinājumu galvenokārt izteica A. Kampe un J. Dubrovskis, bet pēc adv. A. Zuša paskaidrojumiem, ka šāda veida slēgti klubi pastāv Kanadā un citur daudzām interešu grupām, ierosinājumu pieņēma ar trīs ceturtdaļu balsu vairākumu. Reizē TLMM klubs ir pirmā ekskluzīvā latviešu organizācija, kuŗa oficiāli inkorporēta Kanadā. Valdei turpmāk būs tiesības noteikt maksimālo biedru skaitu, kas, domājams, būs 125. Jaunus biedrus varēs uzņemt tikai tad, ja radīsies brīvas vietas, bet līdz tam interesentus uzskatīs par kandidātiem.

Pārrunās izskanēja ierosinājumi arī par lauku īpašuma Bērzaines tālāku paplašināšanu un uzlabošanu. Jau šai vasarā, paredzams, varēs uzsākt speciāla torņa būvi šaušanas sacīkstēm — piļu mešanai. Tāpat paredzēts iegādāt otru māla baložu mešanas ierīci un paveikt citus šautuves uzlabošanas darbus, visu saskaņojot ar valdības noteikumiem, lai pie kluba varētu darboties arī pistoļu nozare.

Kluba valdē ievēlēja līdzšinējo priekšsēdi Dr. P. Bārdiņu, viņa vietnieku A. Ābolņu, sekretāru A. Kvēpu, kasieri L. Ozoliņu, sporta nozares vadītāju K. Deklavu un sarīkojuma daļas vadītāju V. Jostiņu. Līdzšinējam makšķerēšanas nozares vadītājam Stefanijam nekandidējot, viņa vietā ievēlēja F. Noveiko, bet par pistoļu sekcijas vadītāju izraudzīja A. Ozoliņu. Bērzaines pārvaldnieks turpmāk būs V. Birznieks līdzšinējā A. Āboliņa vietā, kas turpmāk veiks valdes priekšsēža vietnieka pienākumus. Tāpat līdzšinējos amatos ievēlēja arī goda tiesas locekļus P. Rudzīti, A. Kristapsonu un J. Dubrovski, bet revīzijas komisijā Ed. Brenci, A. Zuti un A. Audzi. TLMM kluba pārstāvis pie federālās mednieku un makšķernieku savienības būs S. Pizāns.

Visi kluba biedri turpmāk būs apdrošināti ar federālās savienības starpniecību pret dažādiem negadījumiem, kas varētu notikt medībās vai makšķerēšanā. Apdrošinājums paredz arī juridisko palīdzību tiesu gadījumos.

R. N.

Jaunā maiņa ir klāt!

(Pārnesums no 1. lpp.)

Savās sirdīs ieslēgsim jau tagad lēmumu — maiņas sagatavošanai jau nākamā un turpmākajos gados pievērst vislielāko vērību. Un domāsim arī par darba uzdevumiem jau tagad tiem, kuŗi iziet cauri mūsu rezervju apmācības skolai. Viņi, jaunie, prasa citus darbus, savam straujumam, spēkam un vēlmēm atbilstošākus. Viņu iztulkojumā — dižākus. Šie jaunie pienākumi būtu meklējami vispirms trīs virzienos. Pirmkārt, mūsu apvienībās jāceļ jauniešiem piemērotas nodarbības vide pašu iekšējos, laviskos, vanadziskos jautājumos. Otrkārt, mūsu jaunajiem jādod jauni darbi, vairāk politisko problēmu izkārtošanai. Treškārt, mūsu jaunatne jāraida darbos, kuŗi darāmi tautiešu tuvināšanas labā. Pirmā vietā te liekama baltiešu vienības radīšana un nostiprināšana vispatiesākā nozīmē.

Pie katras apvienības un kopas jau šogad jānodibina jaunatnes [illegible]. Mūsu jaunie, izglītotie latvieši jāsūta [illegible]tiskās cīņas arēnā, lai informētu visas pasaules tautas par mūsu tautas traģēdiju, par komūnismu vispār. Jau šodien mums jāsāk domāt, ko darīsim, lai atzīmētu mūsu nācijas posta sākumu pirms 25 gadiem — 1941. gada naktī uz 14. jūniju. Jau šodien mums jādomā par mūsu iespējām šī un nākošo gadu Apspiesto tautu nedēļas aktīvitātei. Citas politiskas darbības aktīvitātes piemēru arī ir daudz.

Jau šodien mums jāsāk domāt un piestrādāt pie Baltijas tautu sadarbības jautājumiem. Vai nebūtu jau pienācis laiks, piemēram, Lietuvas, Igaunijas un Latvijas valstssvētkus rīkot kopīgi visiem baltiešiem ar kopīgiem māksliniekiem, kopīgām programmām un kopīgiem plānojumiem, lai šiem sarīkojumiem pievērstu pasaules brīvo tautu uzmanību mūsu, baltiešu, ciešanām svešas okupācijas jūgā?

Mūsu tēvu zemes svešinieku varā smok jau 26 gadus. Un visus šos 26 gadus mūsu tauta dzimtenē izrādījusi neiedomājamu pretestību apspiedēju varai. Mums nekas vairs nav noslēpjams par lietām, kas notiek tur. Mums atliek vienīgi bažīties, vai mūsu tauta, it sevišķi jaunā paaudze, dzimtenē neriskē par daudz. Viņu drosme un piemēri cīņā bez ieročiem par savas tautas brīvību un valstisko neatkarību ir pārāk nopietns un izcils piemērs tam, kā vajaga tautai pastāvēt, dzīvot un cīnīties.

Dzimtenē — protestā apspiedējiem — jaunā maiņa ir klāt. Arī mums pienācis laiks to uzņemt arvien vairāk savās rindās, lai lēnām un pārdomāti nodotu jaunajiem savas DV organizācijas vadību nākamajos gados un viņus sagatavotu nopietnā darba skolā mūsu tautas cieņas, goda un tiesību atgūšanai. Mūsu organizācijas un katra latvieša mērķis ir brīva un neatkarīga Latvijas valsts. Šim uzdevumam dzīvosim, strādāsim un kalposim līdz galam!

1965. gads bija lielu zaudējumu gads latviešu cīnītāju ciltij. Augstākais Virspavēlnieks saviem pulkiem piepulcinājis mūsu brīvības cīņu pavēlnieku — visu trīs Lāčplēša kaŗa ordeņu kavalieri ģenerāli Jāni Balodi. Viņš guva lepnāko pagodinājumu — tiesības dusēt savas zemes klēpī. Svešas zemes glabāšanā mēs šajā skaistajā pilsētā nodevām otru brīvības cīņu izcilāko varoni — divu Lāčplēša kaŗa ordeņu kavalieri ģenerāli Oskaru Dankeru. Dzimtenes smiltājā miera dusu atrada arī divi otra pasaules kaŗa izcili kaŗavīri — majori Praudiņš un Šmits. Viņiem dzimtenē un daudzās svešuma vietās vēl piepulcināti citi desmiti. To vidū arī 24 mūsu organizācijas ASV biedri.

Tas ir neiedomājami smags un liels Augstā Virspavēlnieka rīkojums. Šodien godināsim visus viņus kopīgā piemiņas brīdī arī šajā vietā. Kā kaŗavīri lieksim galvas viņu godināšanai. Laika mums nav sērot. Mūsu karš vēl nav beidzies. Mūsu cīņas lauki vēl pārstaigājami. Līdz Latvijas brīvības rītam.

Šodien, Daugavas Vanagi, sauksimies — pāri jūrām un zemēm.

Būsim kopā visi — mirušie un dzīvie!

BILŽU un DOKUMENTU IELOGOŠANA
... ielogojam visu katrā lielumā. 700 dažādi logātu paraugi.
THE PICTURE FRAME SHOP
...17 Danforth Avenue, Toronto, Ont., tālr. 461—4543.

DZIESMAI VELTĪTS DARBS

Paplašinātā IV ASV latviešu dziesmu svētku rīcības komitejas sēdē Klīvlendā kopīgi apspriedās mūzikas nozare ar virsdiriģentiem un prezidija priekšsēdi K. Avenu par pašreizējiem mākslinieciskiem jautājumiem. No uzaicinātajiem virsdiriģentiem sēdē piedalījās Br. Skulte, J. Norvilis, A. Kalnājs un R. Zuika. Apspriedē pārrunāja jaundarbu konkursa izsludināšanu un dziesmu svētku programmu.

Otrā dienā Apvienotās draudzes namā pilnā sastāvā sanāca visa rīcības komiteja ar virsdiriģentiem. Mūzikas nozare iesniedza gatavus materiālus par jaundarbu konkursa izsludināšanu un svētku māksliniecisko programmu, kuŗus komiteja pieņēma. Dziesmu svētki 1968. gadā Latvijas 50 gadu dibināšanas atceres zīmē notiks arī citās zemēs. Tautiešu sasaukšanās pāri jūrām un kontinentiem kopīgajam darbam jau sākusies. Kas agrāk bija pārdroša doma vai pat tikai sapnis, tas veidojas kopīgā darbā. Notikusi vienošanās ar Eiropas dziesmu svētku rīkotājiem, Austrālijas kultūras dienu darbiniekiem un Kanadas dziesmu svētku biedrību par kopīga jaundarbu konkursa izsludināšanu vokāliem un instrumentāliem darbiem. Tāpat svētku programmā uzņemtas vairākas kopīgas dziesmas un izdots arī kopīgs dziesmu krājums koŗiem. Svētki notiks dažādos laikos, kas dos iespēju tālu zemju ceļotājiem tos netraucēti apmeklēt. Godalgas jaundarbu konkursam atvēlēs rīcības komiteja. „Ir pamats cerēt, ka komponisti būs atsaucīgi, saberot latviešu mūzikas apcirkņos jaunus zelta graudus," saka IV ASV dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdis K. Avens.

Mūzikas nozares vadītājs J. Ūdris ziņoja, ka vokālajā mūzikā paredzēta šāda programma: a) dziesmu cikls ar maksimālo atskaņošanas ilgumu līdz 15 minūtēm vai solo dziesma ar klavieŗu pavadījumu; b) oriģināldziesma jauktajam korim; c) tautas dziesmu sabalsojumi jauktajam korim un d) oriģināldziesma vīru korim. Instrumentālmūzikā domāts: a) skaņdarbs simfoniskajam orķestrim ar minimālo atskaņošanas ilgumu 12 minūtes un b) skaņdarbs kamermūzikai vienam vai vairākiem instrumentiem, nepārsniedzot kvartetu ar minimālo atskaņošanas ilgumu 10 min. Jaundarbu žūrijas komisijā darbosies: Br. Skulte, H. Pavasars, A. Kalnājs un V. Bērzkalns. Mūzikas nozare bez kavēšanās izraudzīto dziesmu krājumu nodos iespiešanai, lai koŗi jau rudenī to varētu saņemt iestudēšanai. Svētku koncertu izpildīs jauktais un vīru koris, bet simfoniskais orķestris atskaņos latviešu autoru darbus. Dziesmu svētkus ievadīs garīgs koncerts. Latvijas valsts dibināšanas 50 gadu atceri atzīmēs īpašā sarīkojumā.

J. E.

Latvieši trimdas kaleidoskopā

★ Latviešu preses biedrības Londonā nodaļa 27. martā atzīmēja gleznotāja Jāņa Rozentāla 100. dzimšanas dienas atceri. Par Rozentāla dzīvi un darbiem referēja E. Žilinskis, mākslinieka oriģināldarbus vakaram bija aizdevuši Henrieta Zariņa un mūsu sūtniecība Londonā. Bija izstādītas arī Rozentāla gleznu reprodukcijas un rādīja diapozitīvus. Sarīkojumā latviešu dziesmas dziedāja A. Tālbergs.

★ Londonas Sv. Annas un Agneses baznīcas atklāšanas svinībās Anglijā 23. aprīlī piedalās arī bīskaps A. Lūsis ar svētrunu pirmajā latviešu Miera draudzes dievkalpojumā. Bīskapam viesojoties Anglijā, Londonā paredzēta arī latviešu mācītāju konference.

★ Sarunas par Latvijas zeltu, kuŗas pag. rudenī beidzās bez panākumiem Pad. savienībā, 28. martā Londonā atjaunotas. Angļu prese par sarunu gaitu klusē.

★ Dzejnieka Eduarda Silkalna otram braucienam no Austrālijas šopavasar uz Vāciju bija īpašs mērķis. Darbojoties Minsteres latviešu ģimnazijā, viņš tur sev bija izraudzījis mūža līdzgaitnieci. E. Silkalnu Lieldienās Zalcburgā salaulāja ar Minsteres latviešu ģimnazijas vācu un franču valodas skolotāju dzejnieci Selgu Kalnu alias Karmenu Kurzemnieci.

★ Jauniešu ansambļi — gan vokāli, gan instrumentāli — rodas visās malās, kur mīt latvieši. Jau zināmajiem pievienojies latviešu jauniešu orķestris Stokholmā — „Saules brāļi" — Jānis Zālītis, Pāvuls Johansons, Uldis Grasis, Austris Grasis un Juris Kronbergs, kuŗi spēlē ģitaru, saksafonu, klarneti, sit bungas un arī dzied. „Saules brāļu" debija notika Stokholmas latviešu Pagrabā studentu sarīkojumā.

★ Liekas, ka Baltijas tautu jaunatne ātrāk atradīs kopīgu ceļu nekā vecākā paaudze. Ne tikai Vācijā, bet arī Anglijā notiek latviešu, lietuviešu un igauņu kopīgi sarīkojumi. Londonā tādu rīkoja Baltiešu padome. Priekšnesumos bija Baltijas tautu dejas un dziesmas.

★ Takomas latviešu biedrības priekšnieks Dr. Gundars Ķeniņš-Kings iecelts par Pacifika universitātes Takomā uzņēmumu vadīšanas zinātņu fakultātes dekānu. Jaunais zinātnieks sarakstījis grāmatu „Economic Policies in Occupied Latvia."

★ Brīvās Latvijas izlases futbolists Ēriks Vucens Melburnā miris auto negadījumā un apbedīts 18. martā Foknera kapos.

Ko šogad sniegs Divreizdivi?

(Pārnesums no 1. lpp.)

tors S. Rudzītis dos vērtīgus norādījumus par argumentiem politiskās diskusijās, bet Dr. Jānis Peniķis runās par trimdas politiskās darbības nākotnes nozīmi. Kā citas aktuālas problēmas minētas — Eiropas, ASV, komūnistu bloks un to savstarpējās attieksmes, Ziemeļamerikas politiskās partijas un to nostāja pret Latviju, latviešu trimdas organizācijas un to darbība. Par Latvijas brīvvalsts sākumu referēs A. Klīve, par Latvijas brīvvalsti no 1918.—1945. g. un par jaunatni okupētajā Latvijā — bij. ministrs A. Bērziņš. Citi aicinātie lektori ir ALJAs pr-dis Dz. Bērziņš, T. Dukāts un Dr. L. Streips.

Tiem, kas interesējas par tautiskā mantojuma puduri, būs bagātīgs klāsts: latviskās rotas parādīs un par tām stāstīs rotkalis J. Kļaviņš; L. Linauts referēs par latvisko rakstu elementiem un to lietošanu, Dr. V. Freiberga par sakāmvārdiem, teikām un pasakām. Rotaļu un tautas deju posmus vadīs G. un A. Bāliņš, tautas dziesmu melodiju posmu pārņems komp. J. Norvilis. Etnografiskus un valodnieciskus pierādījumus par latviešu tautas izcelšanos no pozitīvā un negatīvā viedokļa diskutēs L. Linauts un Dr. J. Lelis. Notiks arī referāti par latvju dainām un seno gadskārtu, kā arī tautas tērpu un daiļamatniecības demonstrējumi.

Visus lektorus, kuŗus aicina Divreizdivi vadības loks uzmanīgi izvērtē. No lektoriem prasa ne vien pilnīgas zināšanas attiecīgajā nozarē, bet arī to, lai viņi prastu šīs zināšanas piemēroti pasniegt jauniešiem, daļēji viņus aizraujot, daļēji mudinot uz auglīgu domāšanu un veicinot spējas nākt pašam pie saviem spriedumiem. Pēdējā nolūka dēļ nometnes vadība nebaidās aicināt lektorus uz zināma veida kontroversāliem tematiem, ja viņu zināšanas ir pilnīgas. Bet uzdevums ir arī iepazīstināt jaunatni ar mūsu sabiedrības vadītājiem, ar cilvēkiem, kas pelnījuši atzinību par savas dzīves panākumiem. Daži šādi cilvēki ir lektori atsevišķos puduros, bet nometnē pieci posmi aizrunāti „personību un ideju" ciklam, kas visiem dalībniekiem kopīgi. Pirmoreiz šai ciklā jaunieši iepazīsies ar gleznotāju J. Kalmīti, jau trešo gadu atgriezīsies Dr. A. Spekke.

Izņemot šo „personību un ideju" ciklu, otras pakāpes dalībnieku darbība ritēs pilnīgi atsevišķi no pirmās. Trīs otras pakāpes lokiem būs kopīga ievadlekcija par latviešu jaunatnes vadītāja stāju un garīgi un sabiedriski nepieciešamajām īpašībām.

Sabiedrisko darbinieku loks no šī ievada turpināsies, apskatot un vērtējot sabiedriskā darba lauku. ALAs ģenerālsekretārs B. Albāts šai pašā sakarā referēs par latviešu dzīvo spēku Amerikā un tā izmantošanu. Tālāk apskatīs mūsu sakarus ar AN, Eiropas apvienoto valstu ideju, darbību politiskās partijās, latviešu organizāciju darbību un Latviešu leģiona vēsturisko nozīmi. Par lektoriem gaidāmi Dr. J. Peniķis, Dr. L. Streips, P. Freivalds, A. Bērziņš, S. Rudzītis un Dz. Bērziņš.

Bez lekcijām lielu daļu no nometnes laika aizņems praktiskā darba problēmu iztirzājums un specifiskas informācijas apgūšana semināru vai aprišu veidā. Še ietelp Latvijas satversme, svinīgu aktu rīkošana un nozīme, latviešu radiopusstundas radīšana un veiksmīga uzturēšana, organizāciju līdzekļu vākšanas problēmas un kartotēkas, lietuviešu un igauņu sarīkojumi, kā arī norādījumi par to, kādā veidā un kad rīkot kopīgus sarīkojumus ar tiem.

Jaunatnes vadītāju loka dalībnieku turpmāko darba loku pirmā lekcijā iztirzās Dr. V. Muižnieks; sekos jaunatnes psicholoģijas un sabiedriskās struktūras iztirzājums, apskatīs administratīvo darbu, interešu grupu izveidošanu un jauniešu piesaistīšanu, kā arī sadarbības jautājumu. Še nepieciešami lektori ar spējām un pieredzi jaunatnes darbā uz ciešu saskari ar jaunatnes domām un prasībām. Aicināti V. un L. Muižnieks, Dr. Vaira Freiberga, P. Freivalds, Dzintars Bērziņš un Zigurds Miezītis.

Jaunatnes audzinātāju loks domāts galvenokārt jauniem skolotājiem un vasaras nometņu vadītājiem, kas visumā darbosies ar jaunāku gadagājumu jauniešu nekā vadītāju loka dalībnieki. Sekojot vispārējām lekcijām par trimdas skolas skolotāju un skolnieku, notiks paraugstundas un lekcijas par to, kā mācīt lasīšanu un literātūru, rotaļas un tautas dejas, dziedāšanu, vēsturi, ģeografiju. Paredzēti arī atsevišķi posmi palīglīdzekļu sagatavošanā un lietošanā, žurnāla „Mazputniņš" izmantošanā, skolas koŗu organizēšanā, vasaras nometņu loma un latviskas ģimenes audzināšanā. Par lektoriem jau piesaistīti T. Dukāts un G. Bāliņa.

Daļa no nometnes brīvā laika dos iespēju katram pēc izvēles piedalīties nodarbībās, kuŗas vadīs Dagnija Staško no Toronto. Jaunieši varēs mācīties koklēšanu, dziedāt vai klausīties dzejoļus un drāmatiskus priekšlasījumus: ja iespējams, būs arī kursi žurnālistikā, plakātu gatavošanā un pieteicēja mākā. Sēdē Toronto netrūka arī humora, pārrunājot šī posma iespējas: vadības loka locekļi izteica cerību, ka meitenēm varētu iemācīt, kā paēdināt tautu latviskā veidā ar pīrāgiem un kāpostiem, un visi vienojās, ka pats pirmais posms jāpadara par obligātu visiem nometņotājiem. Šim posmam būtu aicināms izcils diriģents ar magnētismu un spējām, kas tā a i z r a u t u jaunatni, ka visu nedēļu dziesmas skanētu un dungošana nerimtu pat lekcijās, tā pierādot lieku reizi, ka mēs, lūk, tomēr esam dziedātāju tauta! Atliek tikai atrast šādu diriģentu . . .

I. A.

Sv. Andreja draudzes koŗa 14. gadskārtējais koncerts Toronto bija pulcinājis pilnu dievnamu klausītāju.

Foto: J. Līgers

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSĀJIET VELTĪ ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZAS IEMAKSAS. IEPIRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

St. Clair — O'Connor Dr.: 5 dzīvokļu jauna dubultķieģeļu māja ar frizieŗsalonu, privāts iebraucamais ceļš. Kopējā cena $63.000.-, iemaksa $10.000.-. Atlikums uz vienu atklātu obligāciju.

Danforth — Broadview: Atsevišķa divstāvu 6 istabu māja, 2 vannas istabas. Kopējā cena $14.900.-, iemaksa $2,500.00.

Broadview — Danforth: Atsevišķa divstāvu 7 istabu māja, privāts iebraucamais ceļš un garāža. Kopējā cena $15.500, iemaksa $2.500. Atlikums uz vienu atklātu 10 gadu obligāciju.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

Biruta Senkēviča

Jurģi — senlatviešu Ūsiņa diena

Pār kalniņu Ūsiņš jāja
Ar akmeņa kumeliņu;
Tas atnesa kokiem lapas,
Zemei zaļu āboliņu. — T. dz.

Mūsu senči uzskatīja Ūsiņu par auglības dievību, kas sevišķi rūpējas par zirgiem! Par pēdējiem rūpējās arī Miķelis, Mārtiņš un Jurģis. Šis pēdējais vārds latviešu zemē, liekas, pienācis no kādas kaimiņu tautas. Šī diena ir arī Sv. Georga piemiņai, kas it kā 23. aprīlī Romas ķeizara Diokleciāna laikā miris mocekļa nāvē.

Mūsu zemei Jurģu dienai bija jo svarīga vēsturiska nozīme, jo tajā notika latviešu zemnieku brīvlaišana. 1891. gada zemnieku likums nosaka, ka visās lauku sētās Jurģu diena ir veču saistību izbeigšanās un jaunu sākšanās laiks. Ja muižnieks vai arī izrentēto māju īpašnieks savu rentnieku vairs negribēja paturēt, tad nomas līgumu vajadzēja uzteikt Jēkabos. Drīz pēc sveču dienas sāka meklēt sev jaunu saimnieku, jaunu dzīvesvietu, bet Jurģos notika mantu pārvadāšana un pāriešana uz jauno māju.

Atmiņā ataust viena otra Jurģu dienas ainava uz mūsu dzimtenes lielceļiem. Saimnieka rati piekrauti ar visu kalpa bagātību: veca lāde, apdrupis skapītis, kāda tine, daži soli un ratu aizmugurē piesieta visas ģimenes barotāja — Raibaliņa. Lielākie bērni dzen aitas un sivēnus, bet mazie sēž uz vezuma un čivina kā zvirbulēni.

Sevišķi grūti Jurģa dienu izjuta sievietes. Izbraucot no vecās sētas, gandrīz arvien redzēju lakatiņus dziļi uz acīm uzvilktus, bieži acis slaukām. Viņam nācās [illegible] no ierastās vietas. Dažreiz sievietes mēdza paņemt kādā traukā pelnus un ogles no vecās dzīvesvietas un iebērt jaunās pavardā, jo tad mājas gara svētība iet līdz. Lai lopiem jaunajā vietā labi klātos, līdz ņēma veco gultas maisu, kuŗa salmus izkaisīja jaunajā kūtī pa visiem kaktiem.

Arī mājlopi izjuta dzīvesvietas maiņu, gadījās, ka izdzītie lopi izbēga un atskrēja atpakaļ vecajā sētā.

Kā visas nozīmīgas dienas pavada savi ticējumi, tā arī Jurģu dienas rītā vispirms jāpieceļas saimniekam un saimniecei: ja kāds cits pirmais pieceļas, tad mājā gaidāma nelaime. Brokastis Jurģu dienā jāsteidzas ēst agri, lai kāds viesis neatnāktu pirms brokastīm.

Dabas dažādie spēki un likumība mūsu senčiem bija lielā mērā noslēpums, kas allaž mudināja pret dažādām parādībām lietot iedomātus aizsardzības līdzekļus. Ļaudis bija paraduši visur saskatīt dievišķu būtņu gan labu, gan ļaunu darbību. Atsevišķiem laika sprīžiem tika piešķirtas dažādas īpašības. Tā, piemēram, ticēja, ka Jurģu dienas rītā pirms saules lēkta burvji kāpjot augstos, nokaltušos ozolos un kliedzot nesaprotamus vārdus. Ja to dzird, tad jāatkliedz: „Lai tu, ko pa muti izlaid, pa nāsīm atpakaļ ierauj!" Tad visa nelaime, ko burvis citiem vēlējis, uzbruks viņam pašam. Bet burvis to jau paredzējis, kādēļ iepriekš izrok zem ozola dobi, kurā, iekliedzis nelaimes vēlējumus, ielec, lai nedzirdētu atkliedzienu. Burvja vēlētā nelaime sniedzas tik tālu, cik tālu sadzirdama viņa balss.

Jurģu dienas rītā ļaudis vēroja arī laiku. Ja līst, tad līs visu vasaru. Vēju starpā Jurģu dienas rītā notiekot savstarpēja cīņa: kurš uzvarot, tas tai gadā valdīšot. Tāpat — ja jurģiniekiem vējš pūš no mugurpuses, tad būs laba dzīve; ja preti, tad ļauna.

Jauno kalpu pirmoreiz jaunajā dzīvesvietā sēdina uz mūrīša, lai viņš ilgi paliktu kalpos. Pēc tam saimniece iedod rokās sietiņu un liek trīs reizes nest ap māju. Ja to veikli izdara, būs mudīgs, ja neveikli, tad darbi nepašķirsies.

Jurģu dienā bija arī savi īpati ēdieni: vārīja cūku kājas, lai jaunā saime būtu mudīga! Saimniece deva ēst olas un saldenu putru, lai mājā valdītu saticība. Sevišķi jaunajām meitām noliedza ēst kāpostus, lai tās visu gadu nebūtu saīgušas. Tāpat nedrīkstēja ēst zirņus, lai nebūtu pļāpīgas. Vēl tagad stipri runīgam cilvēkam dažos novados piezīmē: Droši vien, Jurģu dienā būsi ēdis zirņus no verdoša katliņa."

Jurģu diena bija svarīga arī zirgu kopšanā. Jurģu Ūsiņš ir zirgu un bišu patrons, tādēļ šai dienā nedrīkstēja ar zirgiem strādāt zemes darbus. Zirgus Jurģu dienas rītā peldināja tekošā ūdenī, lai tie būtu stipri un spīdīgi kā pūpoli.

Saimnieks Jurģim — Ūsiņam par godu upurēja gaili un darīja alu, bet saimniece cepa plācenus:

Ko es biju solījusi:
To es došu Jurģīšam,
Mucu alus, cepli maizes,
Melnu gaili ķekaraini. — T. dz.

Jurģa-Ūsiņa dienu svinēja arī kā ganu, pieguļas dienu. Īpaši augšgaliešos — Latgalē un tai piegulošajos Zemgales un Vidzemes novados — šai dienā pirmoreiz laida lopus ganos un jāja zirgus pieguļā.

Ūsiņam gaili kāvu
Deviņiem nadziņiem,
Lai tas manus zirgus gana
Šādu gaŗu vasariņu. — T. dz.

Lopu un pat arī cilvēku to laiku lielākais ienaidnieks bija vilks, kam sakari ar pazemi un nāves dievu. Par to nav jābrīnās, jo senāk mežos bija daudz vilku, kas nereti kļuva tik droši, ka uzbruka ne vien lopiem, bet arī cilvēkiem. Protams, ļaudis ar visādām izdarībām centās šos briesmoņus atbaidīt un padarīt nekaitīgus. Saimniece, lopus ganos laižot, paklusām skaitīja maģisku dziesmu un ar sausu egles zaru krustoja ceļu, pa kuŗu lopi gāja.

Liela gaŗa sausa egle
Pār celiņu nolūzusi.
Lai tik gaŗi vilka zobi
Kā šis egles auguminš.
Lai sakalst vilkam zobi
Kā sausais egles zars. — T. dz.

Citos novados bija paraža vilkam muti aizsiet. To darīja Jurģu dienā ar šādu paņēmienu: agrā rītā pirms saules lēkta, divi cilvēki aizgāja uz piedarbu. Viens sēja ap piesitavām valgu un otrs prasīja: „Ko tu tur sien?" „Vilkam muti sienu!" Tā sēja un prasīja deviņas reizes, tad vilkam mute bija aizsieta!

Savādi sažņaudzas sirds, iedomājoties, ka mēs jau 22 gadus būsim jurģojuši no vienas malas uz otru. Mēs izklīstam visos pasaules vējos, atvadāmies no tuviem draugiem, atvadāmies no tautiešiem, atvadījāmies no Eiropas un nereti arī no nepiepildītām cerībām. Nekas nav bijis šajos gados tāds, kas varētu noderēt mums par spēkavotu turpmākās dzīves cīniņā — latvietības saglabāšanā. Tādēļ nedrīkstam iemūžināt savā apziņā domu, ka svešumā nu esam nostiprinājuši savu dzīvi un nebūsim vairs jurģinieki. Arī šodien mēs esam jurģinieki uz pasaules lielceļa. Mēs zinām, kur ir īstā mājasvieta, bet — cik ilgi mums vēl būs jāiet pa nepazīstamajiem ceļiem līdz dzimtenes krastam, to nevar pateikt neviens.

LASĪTĀJU VĒSTULES

ASV ĀRLIETU MINISTRIJAS NOSTĀJA

Pēdējos mēnešos trimdas presē vairākkārt izcelts ASV ārlietu ministrijas viedoklis Baltijas valstu jautājumā, kādu tā izteikusi vēstulē senātoram Saltonstolam. Tajā uzsvērts, ka ASV nav atzinušas un neatzīst padomju varu Latvijā un pārējās Baltijas valstīs. Kaut šī nostāja ir apsveicama, tā, diemžēl, izteic tikai daļu no ārlietu ministrijas praktiskās rīcības Baltijas valstu jautājumā. Nav nekāds noslēpums, ka tā izvairās efektīvi iestāties Baltijas tautu labā, tā mēģinot izpatikt Pad. savienībai.

Ieskats par ASV ārlietu ministrijas viedokļa otru pusi rodas, iepazīstoties ar tautas vietnieku nama deputātu runām kongresa sēdē š. g. 16. februārī, sakarā ar Lietuvas neatkarības pasludināšanas 48. gadadienu. Aicinādams savus kollēgas tautas vietnieku namā nodibināt apspiesto tautu komisiju, kas pievērstu pasaules uzmanību Pad. savienības imperiālismam, deputāts J. M. Makdēds (McDads) sacīja: „Es labi apzinos faktu, ka ārlietu ministrija un pašreizējā administrācija ir pret apspiesto tautu komisijas nodibināšanu, bet es domāju, ka kongresam vajadzētu parādīt savu autoritāti ar šādas komisijas izveidošanu un to darīt jau šogad." (Congressional Record, 16. febr., 3121. lpp.) Arī deputāti S. S. Stratsons un E. J. Dervinskis savās runās aicināja nodibināt šādu komisiju. Pēdējais vēl uzsvēra, ka Amerikas Balss", sekojot valdības politikai, samazinājusi raidījumus šo tautu valodās.

Paturot prātā šo ārlietu ministrijas praktisko nostāju un apzinoties, kāda nozīme apspiesto tautu komisijai kongresā varētu būt mūsu cīņā par Baltijas tautu neatkarību, mums vajadzētu aktīvi iestāties par šādas komisijas nodibināšanu.

Valdis Kārkls
Vašingtonā

LAI DZĪVO VIRVE UN PAKAŖAMAIS

J. Šķirmants LA 6. aprīļa numurā lasītāja vēstulē pārliecinoši apgalvo, ka esot liktenīga kļūda identificēt krievu tautu ar komūnistu režīmu, ka krievu tautai neesot pasaules iekaŗošanas mērķu, ka pati krievu tauta esot apspiesta un ka mūsu sabiedrotie esot antikomūnistiskais krievu tautas vairākums.

Pastāv atziņa, ka katrai tautai ir tāda valdība, kādu tā pelnījusi. Maskavā jau 48 gadus valda ne no mēness nolaidušies komūnisti, bet krievi. Ja sākuma gados bija arī citu tautu pārstāvji, tad ātri vien tos nolikvidēja un palika tikai krievi un to janičari, kāds ir pārkrievotais latvietis Pelše u. c. No mazas valstiņas Volgas krastos „miermīlīgā" Krievija ar savu brutālo iekaŗošanas ekspansiju līdz pirmam pasaules kaŗam jau pārvaldīja un apspieda ap 100 tautu un tautiņu rietumos, sākot ar Baltiju, Poliju, Besarābiju, Ukrainu, bet austrumos — pāri Sibīrijai līdz Klusajam okeanam. Tieši par Baltijas jūras piekrastes iekaŗošanu, par Vidzemes nopostīšanu tā, ka „tur vairs gailis nedziedāja un suns nerēja," cars Pēteris I ieguva imperātora titulu, un tagadējā Kremļa valdnieki pateicībā par to savā Pankrātovas vēstures grāmatā vidusskolām raksta, ka „cars Pēteris I iekaŗojis tikai to, kas Krievijai bijis absolūti nepieciešams." Turpretī Rietumi Krieviju apzīmēja par lielo tautu cietumu.

Ar otra pasaules kaŗa sākumu un tā nobeigumu Krievija, saukta par Pad. savienību, ar vēl lielāku brutālitāti savas robežas paplašināja pāri Balkāniem un līdz Elbai.

Visās iekaŗotajās zemēs kā baltie, tā sarkanie krievi centušies un cenšas visu rusificēt, iznīcināt citu tautu kultūru. Pārējās pasaules graušana ar komūnisma paradīzes dzīves solījumiem ir tikai līdzeklis Rietumu vājināšanai, lai nekur nerastos konsolidēts pretspēks pret vēsturē vēl nebijušo, grandiozo tautu cietumu, jo komūnisms, kāds tas aprakstīts programmās un Staļina konstitūcijā, dzīvē nemaz nav realizēts. Vienlīdzības vietā starpība starp bagāto un nabago kļuvusi lielāka nekā caru laikos, brīvības un brālības vietā lieto fizisko un garīgo genocīdu, kas lielāko pārkrievotāju Aleksandru III.

Attieksmē uz pasaules krievu tautas apspiešanu gan būtu jāzina, ka J. Šķirmantam, kas patvērumu atradis ASV un, varbūt, ir to pilsonis, ka ASV kongress, pēc sīkas iepazīšanās ar šo problēmu 1959. gada 17. jūlijā pieņēma likumu 86—90 par Apspiesto tautu nedēļu, konkrēti tajā uzskaitot visas apspiestās tautas, arī latviešus, bet neuzņēma to skaitā krievus. Saskaņā ar šo likumu, katru gadu jūlija 3. nedēļu, kuŗā ASV dzīvojošo nekrievu tautu emigranti un to organizācijas rīko dažāda veida protesta demonstrācijas pret apspiedējiem, prasot nolaupītās brīvības atgūšanu. Turpretī antikomūnistiskie krievi savā presē ceļ brēku pret šo nedēļu un likumu 86—90.

Tikai ar pāris piemēriem, kādu ir bezgala daudz, raksturošu J. Šķirmanta sabiedrotos — antikomūnistiskos krievus. 1917. g. revolūcijā dzimušās Krievijas pagaidu valdība, kad pie tās griezās latvieši ar prasību pēc neatkarības, atbildēja: ja piešķirtu neatkarību latviešiem, tāda būtu jādod arī samojediem (cilvēkēdējiem). Tās pašas valdības galva A. Kerenskis jau Rietumu emigrācijā imperātīvi deklarēja, ka „labāk slikts diktātors (Staļins), nekā ļaut Krievijas dzīvo miesu sagraizīt gabalos," t. i. dot nekrievu tautām neatkarību. Pērnā gada 13. novembŗa baltiešu demonstrāciju Ņujorkā atzīmēja kā vietējā amerikāņu, tā arī nekrievu tautu, sevišķi ukraiņu, trimdas prese, izceļot to kā lielu notikumu Baltijas tautu atbrīvošanas cīņā. Lielākais krievu emigrantu laikraksts Ņujorkā, kuŗa, tā sakot, acu un durvju priekšā notika demonstrācija, to „neredzēja" un noklusēja, tāpat kā visa viņu pārējā prese.

Attieksmē uz krievu rakstnieku Siņavska un Daniela tiesāšanu Maskavā jāsaka, ka tā ir krievu iekšēja lieta, kādēļ mums par to asaras nav jābirdina, tāpat kā viņi nav tās birdinājuši un nebirdinās par mums. Kādas pārmaiņas Kremlī arī notiktu, brīvību apspiestajām tautām labprātīgi neatdos.

Meirānietis

☆

NAV STARPĪBAS KOMŪNISTISKĀS UN CARISKĀS KRIEVIJAS IMPERIĀLISMĀ

J. Šķirmanta pretvestule „Aplami iebildumi" LA 28. numurā nevis atspēko J. S. Vankuverā LA 24. numurā izteiktos iebildumus, bet vēl vairāk akcentē autora viedokļa aplamību.

J. Širmants raksta, ka „krievu tauta, jo sevišķi krievu inteliģence vēstures plūdumā nepārtraukti cīnījusies par brīvību, bet brīva vēl nekad nav bijusi." Vai J. Šķirmants nezina, ka krievu inteliģence nekad ne ar vārdu nav pieminējusi, ka brīvība vajadzīga ne tikai krieviem, bet arī krievu pakundzētajām nekrievu tautām — latviešiem, lietuviešiem, igauņiem, poļiem, ukraiņiem, gruzīniem un daudzām citām, ap simt dažādām tautām, kas ietilpa cariskajā un tagad smok komūnistiskajā Krievijā?

Faktiskie Krievijas valdītāji — lielkrievi ir tikai apmēram puse no Krievijas iedzīvotājiem, otru veido nekrievu tautas. Kopš seniem laikiem krievi ar kaŗiem un apspiešanu, lietojot sava priekšteča Jāņa Briesmīgā metodes, savu zemi paplašinājuši un darījuši visu iespējamo pārkrievošanai. Jābrīnās, ka J. Širmants to nezina.

Ja Krievijā beidzamo caru laikos inteliģencei, māksliniekiem, rakstniekiem un dzejniekiem radās iespēja izteikt dažu brīvāku un liberālāku domu, tad tā nekad neskāra nekrievu tautu apspiešanu un rusifikāciju. Tā Krievijas liberāļiem bija vienaldzīga, pareizāk sakot, arī viņi gribēja redzēt visas nekrievu tautas sakausētas vienā kopīgā krievu katlā.

Tāds stāvoklis nekrievu tautām, arī latviešiem, bija cariskajā Krievijā. Kāds tas ir tagad, pēc Pad. savienības varmācīgā iebrukuma Baltijas valstīs un to okupācijas? Cariskās Krievijas pārkrievošanas metodes komūnistiem liekas par gausām, tādēļ tagad viņi ņem palīgā brutālu cilvēku iznīcināšanu un deportācijas, ko sauc par „brīvprātīgu" izceļošanu.

Nekas nav mainījies cariskās un tagadējās komūnistiskās Krievijas imperiālismā. Pārveidoti tikai saukļi un pārkrievošanas metodes. Ja pēc Staļina nokronēšanas, mazliet atslābstot pinekļiem un valgiem, daži rakstnieki par novēršanos no ģenerāllīnijas ir notiesāti un „tiesas prāva sabangojusi brīvo pasauli," vai tādēļ arī latviešiem jāpievienojas koeksistenciālisma pārņemtajai „brīvajai pasaulei" un jāraud krokodila asaras par Latvijas pārkrievotāju nebrīvību?

Andr. L. Mineapolē

Redakcijas piezīme: Ar Meirānieša un Andr. L. vēstuļu ievietošanu tālākas debates šai jautājumā izbeidzam.

☆ Kā viens otrs mūsu īsti latvisks sarīkojums „izskatās" sveštautiešu acīm, par to var pasmieties, lasot Korbijas angļu laikrakstā aprakstu par DVF Korbijas nodaļas sarīkojumu — karnevālu. Laikrakstā ievietoti sarīkojuma uzņēmumi un teikts, ka Latvijā karnevāli rīkoti gadsimtiem ilgi ikvienā miestā un latviešu nacionālais dzēriens esot — vodka... Toties nopietnākā informācija gan atbilst faktam, pieminot Latvijas politisko stāvokli un mūsu pārstāvības ārzemēs.

Mūsu sabiedriskās dzīves analīze

(Pārnesums no 2. lpp.)

nav iededzināta skaudra skaidrība par to, kas ir mūsu tauta šodien, kas tās apspiedējs, kas esam mēs un kāda mūsu nostāja pret kolonizātoru okupētajā dzimtenē, lai kādās eņģeļu mēlēs dziedātu tā propagandas stabules? Ja mēs patiesi esam nesagatavoti, tad tukšas ir bijušas visas skaistās runas un darbošanās imitācija. Kaut kur tad ir vainīgie, kas kaut ko liktenīgi svarīgu nav gribējuši vai nav spējuši padarīt.

TRIMDAI NEPIECIEŠAMIE IDEĀLI

Trimdas dzīve ir bīstama dzīve. Vitāla, kaut arī sveša, dzīve mācas virsū, sola baudu, prieku, mietpilsonisku, [illegible] pieticību. Tikai tie trimdinieki, [illegible] nu no tām. Šāds dzīves veids prasa skaidrus un spraigus ideālus, kas mūs tā iekļauj savā vērtību un upuru lokā, ka bez tiem nemaz nav iespējams dzīvot.

Mēs esam maza tauta. Taču teiksim bez kautrības: mēs esam bagāta, krāšņa savdabas tauta. No Dieva un cilvēku prāta raugoties, mums būtu jāpastāv, jādzīvo savas tautas dvēseles nepārtrauktībā, lai šo bagātību uzturētu pašu piepildījumam un lielās Dieva pasaules bagātināšanai.

Ap šo vienreizējo, neaizrunājamo faktu saistās visas legālās un morālās baušlības, kas mums liek kāpināt dzīvot mūsu nacionālo dzīvi. Ar to mēs pamatojam mūsu varoņu upurus, ar to mēs stiprinām sevi, kad visa pasaule mācās virsū. Mēs ieejam savas īstās esības cietoksnī, lai latviskā likteņa šķiedrās turētu ieilgušo cīņu posmu.

Mums vajadzētu būt pateicīgiem Dievam, ka esam nonākuši tādās zemēs, kur [illegible] dzīvošana — uzticība jaunajai zemei un uzticība tēvu zemei — ir iespējama bez nodevības pret vienu vai otru.

Dzīves īstenība nu ir tāda, ka dzīvā, vitālā tautā visi atsaucas saviem nacionālajiem ideāliem, bet ne visi spēj tos definēt, skaidros saukļos izteikt un sašķirot ierindā cīņā par tiem.

Vērtējot pēdējos 15 gadus trimdā, kas nodzīvoti nupat briedušā organizējumā, ir sāpīgi jānopūšas. Cik bezgala plakans, neizdevies, nepacilājošs ir bijis viss šis laiks.

Pamēģiniet atsaukt atmiņā kaut vienu spilgtu gadījumu, kad mēs kaut kam pacilājošam, ja arī ne īsti varonīgam, kā kopība būtu bijuši aicināti un jutuši neatvairāmu pienākumu celties un iet. Vai tas var būt, ka dzīvojot trimdā 20 gadu, mums nekas šai trimdai būtiskajā traģikā nav bijis cildens, [illegible]? Vai tas var būt, ka 100.000 latviešu brīvā un visām iespējām atvērtā pasaulē nav ne reizes kaut ko vienoti un upurgatavi darījuši savas nomocītās dzimtenes labā? Vai tas patiesi var būt, ka mūsu kopības vadībai nav neviena cēla darba, neviena īsteni sekmīga cīņas paņēmiena cīņai un kalpojumam, nav itin nekā, uz ko mūs visus aicināt un vadīt?

Vai patiešām tik izvirtusi ir latviešu dzīvā dvēsele, ka tā apmierinās ar to, ko atmiņā aicinām no mūsu trimdas gadiem: kaut kādi nenozīmīgi papīri iesniegti un saņemti, kaut kādi kongresi noturēti, kaut kāda statistika nolasīta [illegible] darbiem, nekad nekā kopīgā mobilizējumā? Un kaut kādi ziedojumi saziedoti, kas [illegible] organizēto plakanību centrā, bet devēju maldina ar nepamatotu apmierinātību, ka kaut kas ir „kopīgai lietai" darīts. [illegible]

Kā tas tā iegrozījies, ka visa mūsu dzīve tā saplacināta? Kā pēc tāda [illegible] noraidīšana mūsu vadībā, tikko dzimst ierosinājums kaut kam lielākam saslēgt mūsu spēkus? Mēs esam visi pārvērsti par kādam salona [illegible], kuriem jādzīvo stilota baltcimdaina dzīve. Mums saka, ka latvietis nemīl demonstrācijas, latviešu godam nepieklājas skaļāk iekliegties, netaktiski savu tiesu prasīt, [illegible] galda.

Pēc visiem dzīvības likumiem, latvietim šodien būtu jākauc kā vilkam aiz sāpēm, ar [illegible] likt dzirdēt kurlajai pasaulei mūsu tautas negantās sāpes.

Pasaules priekšā mums šodien nav jāvelk baltie cimdi. Ziloņkaula piekrastes vīrs, kura balss rīt var izšķirt mūsu likteni, nav pārāks par Baltijas piekrastes tautu [illegible]. Cimdi! Tas pats vīrs vēl pie kurpēm nav pieradis!

Veselīga reakcija uz šo mūsu „smalko kaiti" būtu, ja mēs visus šos pārsmalcinātā metožu cienītājus saliktu vienuviet klusā vietā, tālāk no nopietni darāmā darba, lai tie tur spēlējas ar saviem monokļiem.

Trimdas skarbās dzīves vadībā ir jābūt dedzīgām, rūdītām personībām. Te ir nepieciešams redzīgs un dedzīgs pravietis, kas uz svētumiem skaidri norāda un [illegible] katru ceļu. Te ir nepieciešams skarbs pulkvedis, kam dzīve neko neprasa sev, tikai iespēju kalpot savai tautai, kas [illegible] ierindā katru cīnītāju. Trimdas vadoņiem ir nepieciešama arī latvju māte, kas mūžiem cauri auklēja, mācīja un cīņā izvadīja katru jauno audzi.

Ar redzīgiem, drosmīgiem, nelokamajiem — kā mēs ap tiem saslēgtos! Mēs pēkšņi justu latviskās dzīvības pulsu, mēs sasprintu jēgpilnam kalpojumam, mēs būtu laimīgi cīnītāji!

Vai tas viss ir iespējams? Atbildes vietā lai cits jautājums: bet ja tas nebūtu iespējams, kā tad lai dzīvo?

(Turpinājums sekos)

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

23. aprīlī — plkst. 7.30 vakarā Sv. Andreja baznīcas zālē TLTA ģimnazijas atklāts audzēkņu vakars ar Hamiltonas latviešu ģimnazijas teātŗa viesizrādi.

23. aprīlī — plkst. 7.30 vak. Latviešu namā Pavasaŗa balle — Latv. katoļu vienības sarīk.

23. aprīlī — pl. 8 vak. Parkdale Collegiate vīru ansambļa „Kalvis" gadskārtējais koncerts.

24. aprīlī — pl. 5 p.p. Sv. Jāņa baznīcā mecosopr. Antonīnas Vaivodes garīgs koncerts.

28. aprīlī, pl. 8 Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Mīlestība, naids, bailes, dusmas un citas emocijas." Māc. R. Ekšteins.

30. aprīlī — gadskārtējais vīru koŗa Viesturs koncerts ar balli Latviešu namā.

24. aprīlī — plkst. 4 dienā Latviešu namā TBL rīko māc. A. Čopa referātu „Draudzība" ar pianistes V. Leinvēberes koncertu.

1. maijā — pl. 3 p. p. Igauņu namā Ģimenes dienas sarīkojums TLB sestdienas skola.

7. maijā — plkst. 7.30 Klīvlendas latviešu koŗa koncerts Parkdale Collegiate zālē. Diriģents J. Ūdris. Koncertapvienības sarīkojums.

13. maijā — pl. 8.30 vak. Latviešu namā Maija balle ar karalienes vēlēšanām.

14. maijā — pl. 8 vak. „[illegible]TS ATĒNAS" Igauņu namā, 958 Broadview Ave.

26. maijā, pl. 8, Latviešu namā Reliģiski-ētisku pārdomu vakars: „Dumpīgā pasaule un Dievs". Māc. R. Ekšteins.

28. maijā — plkst. 7 Sv. Andreja baznīcas telpās Toronto latviešu tautas augstskolas ģimnazijas 10. izlaiduma akts.

1. jūnijā — pl. 10 no rīta Latviešu namā TLB sestdienas skolas izlaiduma akts.

NIAGARĀ

14. maijā tradicionālā Niagaras ziedu balle ar ziedu karalienes vēlēšanu 2101 North Str.. Volejbola sacīkstes 580 Portage Rd. N.

16. un 17. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

OTAVA

21. maijā — plkst 7 vakarā DV Otavas nodaļas atklāšanas sarīkojums Ukraiņu baznīcas zālē 1000 Byron Ave.

KANADAS BAZNĪCAS

Lūdzu klausaities latviešu pusstundu „Brīdis ar Dievu" savā 10. gada gājumā — katru svētdienu no pl. 10.30 — pl. 11 rītā. Vilnis 1350 — Ošavas raidītājs. Tālrunis 261 — 4218 A. Lakšmanis, 106 Dorset Rd., Scarborough.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.
Lūdzu izsūtīt man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Adrese: ....
Mr., Mrs., Miss ....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ ....
..........abonementa uzsākšanai / pagarināšanai
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....
Abonēšanas maksa: $ 1.50 par 1 mēn., $ 4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $ 16.00 par gadu.

Sestdien, 30. aprīlī, plkst. 7 vak[...]
LATVIEŠU NAMĀ Toronto, 491 Col[...]
VĪRU KOŖA
VIESTURS
gadskārtējais
KONCERT[...]
diriģents JĀNIS BARUŠS
Programmā:
J. Vītola, A. Kalniņa, V. Lind[...]
E. Šēnfelda oriģināldziesmas
H. Pavasara tautas dziesmu
harmonizējumi.
Pēc koncerta saviesīga dzīve ar D[...]
Ieejas cenas:
uz koncertu — I vietā $2.00; kopā ar deju[...]
uz koncertu — II vietā $1.50; kopā ar deju[...]
uz deju — $2.00
Bērniem līdz 16 g. ieeja brīva.
Apmeklēt lūdz vīru koŗa Viestu[...]

Lotus
792 BA[...]
(pie [...]
LE[...]
Līgavu laiks...
Kas gan kvēl vēl tik maigs
Kā laimīgas līgavas vaigs?
Jaukais līgavu laiks!
Otrā gadskārtējā
LOTUS LĪGAVU PUŠĶU DEMONS[...]
30. aprīlī, pl. 2 p. p.
Lektore: H. Pētersone no Gvelfas lau[...]
niecības koledžas, ar palīgiem.
Atspirdzinājumi. Ināra un Arvīds T[...]

AUSTRA ŠMIT[...]
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. L[...]

LATVISKAS ROTAS[...]
DIMANTI - PULKSTE[...]
Zeltkales
Aldonas KIVLENI[...]
VEIKALS UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W., [...]
Ont., tālr. 533-2887 Tautie[...]

ZIGFRIDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVS
KERAMIKAS DARBNĪCA - SALO[...]
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. [...]
viena tramvaja pietura rietumos no Lansdo[...]
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU [...]
LIETIŠKAS MĀKSLAS IZSTRĀDĀJUMU[...]
• Turpat dabūjami BILŽU LOGATI.

Toronto Window MFC Co. [...]
165 CENTRE ST. E., RICHMOND HIL[...]
Piedāvā augstākās kvalitātes alumīnija logus u[...]
Izdara dažādus logu pārbūvju darbus.
LABS DARBS. MĒRENAS[...]
Nesaistošai informācijai zvanīt
Edvardam vai Aldonai SPROĢ[...]
darbā 889-1471, mājās BA 5-5314

ELZA PĒRKONE[...]
Sejas un matu kopšana. Preparāti. Matu veidošana, k[...]
ilgviļņi. Ik dienas.
DEBORAH—ANN'S Beauty Salon
1 A Browning Ave., HO 3—5198, Toronto.

LATVIEŠU NAMS
izīrē telpas
sarīkojumiem un viesībām
Birojs atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 4—8 vak.
Sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.
TELEFONS 922—2931
491 College St. Toronto.

UZMAN[...]
Alumīnija laiv[...]
vajadzīgi darbi[...]
metinātāji, ie[...]
mācekļ[...]
Fabrikas vadītājs[...]
Pieteikties — 42 C[...]
Blvd., Scarboro[...]
NALCO B[...]
Mfg. C[...]

A. GUGĀ[...]
ZELTKAL[...]
AG ROTAS
Darbnīcā — tel. 44[...]
25 Moccasin Tra[...]
Don Mills, Ont[...]

Tramvajs tuksnesī

(Pārnesums no 3. lpp.)

vīda un Lienes attieksmes nometnē un raksturo puiša vientiesīgo domāšanu.

Vientiesīgā puiša notēlošanai labi noderēja tāds pozitīvu asociāciju virknējums. Bet autors kādā citā stāstā (Divatā ar sēņu viru) parāda, ka asociācijas var iet arī negātīvā virzienā, izraisot pretēju domu lavīni. Tas ir stāsts par mīlētājiem, kurus liktenis izjoko restorānā pie sēņu viras šķīvja, kad Izoldei ēdamkarotes vietā nolikta tējkarote. Sīka un nenozīmīga ikdiena, kurai viņas līgavainis Jānis, „viņas elks, perfekts ar lieliskām smadzenēm... dzejnieku un rakstnieku pazinējs, izpratējs, jūtu skālas izvērtētājs, tiešas intuīcijas varētājs, Bergsona teorijas izpratējs..." (75), ar vienu vienīgu žestu vai nedaudz soļu kustību viegli varēja tikt pāri. Bet Jānis sēž, nekustas un jūtas krēslā kā „pielīmēta pastmarka uz aploksnes, kad līme jau piežuvusi". Smalks psīchologisks tēlojums, kurā, no Jāņa puses, izpaužas bērnišķīga iecirtība (domājams, uz mazvērtības pamata), no Izoldes puses — apvainota sievišķība un ieaudzināta ideāla kārtība. Šinī situācijā abiem partneriem jaukās asociācijas pārsviežas nejaukuma pusē, un domas it kā pašas ar savu inerci veļas visbriesmīgāko jēdzienu vālos. Mīlētāji viens otram kļuvuši sveši. Nejaukā situācija, ar Izoldes klusām krampjainām asarām un citām piedevām, izbeidzas ar to, ka viņa sev pie kājām pagaldē ierauga vajadzīgo karoti. Vēstījuma pēdējā akordā dzirdam mīlētāju izšķiršanos. Autors pats nevienu darbu nav apzīmējis ne par stāstu, ne noveli, bet te tuvāk aplūkotais ir viena no ekspresīvi spilgtākām novelēm.

Kā pāreja no reālās plāksnes sirreālajā — brīvas fantazijas un izdomas lidojumā — atrodas stāsts par četriem draugiem zolītes spēlētājiem (Viesis, kas neatnāca), kurus pārtrauc kādas mistiskas personas ierašanās un izdarības, kurām nav vairs sakara ar tēloto īstenību. Spēles vidū Laimonam, pie kura notiek spēle, piezvana iebraucējs no Dānijas un grib viņu, vecu Franču liceja klases biedru, apciemot, tikai Laimons tik ļoti aizņemts trīs darbos, ka nevar atrast brīva laika, kad viesi pieņemt. Telefona saruna viņu ir izsitusi ne tikai no kāršu partijas ritma, bet vispār no ierastās dzīves kārtības, kurā visi viņam uzbāžas ar pakalpojumu lūgumiem un aizrādījumiem. Pēkšņi viņš iekšēji saceļas pret to, domās gatavs visus kāršu partijas draugus padzīt ar rungu rokā. Saīdzis viņš atgriežas pie galda, bet tad saņemas: „Nē, nu viņu vairs neviens nemācīs!" Viņš nosviež kārtis, ja grib, lai spēlē bez viņa. Edgars, bijis leģionārs, kas stostās, tāpēc vispār mazrunīgs un vienmēr un visur ir juties pazemots, draudzīgi pieceļas kā uz cīņu. Bet tai brīdī durvīs parādās kāds vīrs, platmalī dziļi novilcis pār acīm. Visi četri spēlmaņi redz svešo ienācēju. Edgars ar dūrēm metas ienācējam virsū un tik smagi piekauj, ka tas paliek uz grīdas guļot. Laimons vēl dzird svešnieka balsi: „Laimon, nāc palīgā! Vai tad tu manis vairs nepazīsti?" — un saprot, ka tas ir no Dānijas iebraukušais Kārlis. „Ojārs, Viktors un Laimons gandrīz vai reizē metas uz priekšu un ar varu atrauj Edgaru no sasistā, saplacinātā un vēl arvien pārdabiski plānā stāvā" (115). Tiek izsaukta ambulance, lai sasisto aizvestu. Sasistais vēl Laimonam stāsta, ka gribējis viņu pārsteigt, tāpēc ieradies. Tiktāl nekādas fantastikas nav, izņemot aizdomīgo frazi par „pārdabiski plāno stāvu", kas var arī paslīdēt garām nelevērota; tā sākas ar to, ka Kārlis pazudis un Laimons domā: „Nav un nebūs. Droši vien arī nekad nav bijis. Kārlis taču patiesībā krita Indoķīnā kā franču leģiona brīvprātīgais. Kā tad! Nevis Franču licejā, bet leģionā" (117). Bet izsauktā ambulance tomēr ierodas, un divi balti uniformēti vīri klusēdami „novieto uz nestuvēm Laimona savīstīto mēteli ar saini iekšpusē un bez trokšņa pazūd." Pēc izkaušanās Edgars, atbrīvojies no stostīšanās, svilpodams aiziet mājās. Viktors un Ojārs, neapmierināti par nelaikā izjukušo kāršu vakaru, aizbrauc katrs savos spēkratos. Neviens no viņiem Kārli nav redzējis, bet atmiņā paliek nepatīkamā kaušanās Edgara un Laimona starpā

(Nobeigums nāk. numurā)

Sestdien, 30. aprīlī, plkst. 7 vakarā
LATVIEŠU NAMĀ Toronto, 491 College Str.

VĪRU KORA
VIESTURS
gadskārtējais
KONCERTS
diriģents JĀNIS BARUŠS

Programmā:
J. Vītola, A. Kalniņa, V. Lindes, E. Šenfelda oriģinālziesmas un H. Pavasara tautas dziesmu harmonizējumi.

Pēc koncerta saviesīga dzīve ar DEJU

Ieejas cenas:
uz koncertu — I vietā $2.00; kopā ar deju $3.00
uz koncertu — II vietā $1.50; kopā ar deju $2.50
uz deju atsevišķi — $2.00

Bērniem līdz 16 g. ieeja brīva.

Apmeklēt lūdz vīru koŗa Viesturs valde.

Lotus
792 BATHURST ST. (pie Bloor St.)
LE 3-3884
FLORIST • GIFT SHOP • 802 BATHURST STREET • TORONTO • PHONE 533-380

Līgavu laiks...
Kas gan kvēl vēl tik maigs
Kā laimīgas līgavas vaigs?
Jaukais līgavu laiks!

Otrā gadskārtējā
LOTUS LĪGAVU PUŠĶU DEMONSTRĒŠANA
30. aprīlī, pl. 2 p. p.
Lektore: H. Pētersone no Gvelfas lauksaimniecības kolledžas, ar palīgiem.
Atspirdzinājumi. Ināra un Arvīds Tīrums

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

VALUTE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI · PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas KIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W., Toronto 4
Ont., tālr. 533—2837 Tautiešiem atlaide

ZIGFRIDS ART POTTERY
ZIGFRIDS JURŠEVSKIS
KERAMIKAS DARBNĪCA - SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-8183
viena tramvaja pietura rietumos no Lansdowne.
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠĶĀS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS.
Turpat dabūjami BILŽU LOGATI.

Toronto Window MFC Co. Ltd
165 CENTRE ST. E., RICHMOND HILL, ONT.
Piedāvā augstākās kvalitātes alumīnija logus un durvis.
Izdara dažādus logu pārbūvju darbus.
LABS DARBS. MĒRENAS CENAS.
Nesaistošai informācijai zvanīt
Edvardam vai Aldonai SPROĢIS
darbā 889-1471, mājās BA 5-5314.

ELZA PĒRKONE
Sejas un matu kopšana. Preparāti. Matu veidošana, krāsošana, ilgviļņi. Ik dienas.
DEBORAH—ANN'S Beauty Salon
1 A Browning Ave., HO 3-5198, Toronto.

LATVIEŠU NAMS
izīrē telpas
sarīkojumiem un viesībām
Birojs atvērts katru dienu no pl. 11—1 p.p. un 6—8 vak.
Sestd. no pl. 11—1 p.p. un 4—6 vak.
TELEFONS 922—2931
491 College St. Toronto.

UZMANĪBU
Alumīnija laivu fabrikai vajadzīgi darbinieki — vīrieši, sievietes un arī mācekļi.
Fabrikas vadītājs latvietis.
Pieteikties — 42 Crockford Blvd., Scarboro, Ont.
NALCO BOATS Mfg. Co.

AG ROTAS
A. GUGĀNS
ZELTKALIS
Darbnīcā — tel. 444—4033
25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont.

Krolla Kultūras birojs
12 Harrison St., Oak Park, Illinois, 60304, U.S.A.
paziņo, ka rakstnieces
AIZSILA ZĪLĪTES
grāmata
MĪKLAS un PASAKAS
izdevniecībā IZPĀRDOTA.
Tie, kas par grāmatu nebūtu paguvuši norēķināties, lūgti to izdarīt.

Pieprasiet
T. Budiņas Lazdiņas — TEACH YOURSELF LATVIAN $2.10
DV GRĀMATNĪCĀ,
491 College Street, Toronto 4, Ont.

JAUNĀKĀS SKAŅU PLATES
„KOKLĪTES SKANĒJA"
Ņujorkas kokļu un dziedātāju ansamblis. 21 dziesma. Solisti: T. Jaunzeme un A. Līdacis. .... Mono $4.50; Stereo $5.50
P. Geistauts — DZIEDU TEV...
15 garīgas dziesmas. Mono $4.50
Ontario provincē dzīvojošiem 5% tirdzniecības nodoklis.
Dabūjamas DV GRĀMATNĪCĀ,
491 College Street, Toronto 4, Ont.

ARTURS ZUTIS, B. A.
ADVOKĀTS un NOTĀRS
Tel. EM 3-5946.
Suite 515,
17 Queen Street E.
Toronto 1, Ontario
RO 6-3354 (mājās)

Izdaru visāda veida
APMETUMU DARBUS
iekšpusē un ārpusē.
Lieku grīdu plates (tiles).
Darbs garantēts.
BRUNO LIELBARDIS
769-8280, Toronto.

MEKLĒ
mājsaimnieci
latviešu ģimenē Toronto.
Zvanīt dienā 759—1451.
Pēc pl. 6 vak. 284—6715,
Toronto

Estd 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W
RO 7-3158
Parkošana abās bēru mājās.

LA ATSEVIŠĶI EKSEMPLĀRI
DABŪJAMI
O. ANDERSONA
DELIKATEŠU VEIKALĀ
26. Market St., Hamilton, Ont.,
kā arī
„NORTHLAND GROCERY"
120 Barton St. E., Hamilton, Ont.

Ir liela starpība
apdrošināšanā

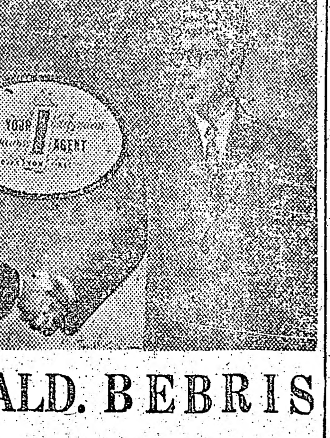

VALD. BEBRIS
Rūpējas par jūsu drošību jau 15 gadu
PL 9-0266.

NAUDU uz U.S.S.R.
JŪS ESAT DROŠĀKI TIKAI AR LICENZĒTU FIRMU.
TIKAI Gramercy dod jums visus šos pakalpojumus un garantijas:
PILNA GARANTIJA: visi darījumi pilnīgi garantēti un apdrošināti.
LICENZĒTS pie bankas un apdrošināšanas departamenta.
NODROŠINĀTS: ar $20000.-
TIEŠI aģenti: ārlietu tirdzniecības banka Maskavā.
ĀTRĀKĀ PIEGĀDE: apmēram 14 dienas.
PILNA IZMAKSA: nekādi atvilkumi.
GRAMERCY vienmēr dod oficiālas USSR kvītes ar saņēmēja parakstu.
Tarifs. 9 rubļi—$10.00
līdz $30.00—$2.75
pāri par $30.00—10 proc.
GRAMERCY Shipping Inc.
744 Broad St., Newark, N.J.

Rakstiet angļu vai latviešu valodā. Pieprasiet pilnīgu—pārtikas preču, audumu un dāvanu katalogu
GRAMERCY
118 E. 28 St., New York, 10016. DIB. 1945.

PĀRSŪTAM
naudu uz
LATVIJU
US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14–21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIMNIECĪBU NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr. LE 5-5555. Toronto.

ALFREDS STIKUTS
REALTOR
2889 Dufferin Street
tel. 789—1535. Toronto 19

H. Rosar
FUNERAL DIRECTOR
APBEDĪŠANES BIROJS
467 Sherbourne St.,
Toronto
Tel. WA 4-1408.

Rūpīga un smalkjūtīga apbedīšanas ceremoniju izkārtošana

LATVJU DZIESMAS
248 izlasītas dziesmas ar notīm (iesk. 3 Baltijas t. himnas). Glīti iesietas à $4,80.
Skaista dāvana skolu absolventiem.

TĒVZEMES BRĪVĪBAI UN KULTŪRAI
Kultūras darbin. kongresa priekšlasījumi Dr. A. Karpa sakārtojumā. Brošēta à $2,50
Dabūjamas grāmatu galdos vai pasūtināmas apgādā Akadēmiskā Dzīve, 2446 Broadway, Indianapolis, Ind. 46205.
Pievienojama samaksa.

Venus
PUĶU VEIKALS
Ziedi un ziedu sakārtojumi visām vajadzībām
Piegādā Lieltoronto robežās un pārsūta uz visām pilsētām brīvajā pasaulē. 231 Roncesvalles Ave., tālr. LE 4—4645, Toronto, pēc darba LE 3—4037.
A. PUTNIŅŠ

A. EGLĪTIS — T. V RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401

KAS? KUR? KO? TORONTO

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. HO 6-5152

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja LE 1-7353
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. CUKULS

BĒRZIŅŠ Realty Ltd. Arnolds Bērziņš
316 Harbord St. LE 4-8447
NEKUSTAMI ĪPAŠUMI — visos pilsētas rajonos.
APDROŠINĀŠANA — auto, mēbeles, mājas un dzīvība.
OBLIGĀCIJAS — māju un auto aizdevumi.
NOTĀRS — līgumi, noraksti, tulkojumi.

O. J. PUĶĪTIS, B.A., LL.B.
ADVOKĀTS un NOTĀRS
Tālrunis 364—9276
885 Dundas Street West
Toronto 3, Ontario

R. G. BALODIS D.C.
ĀRSTS CHIROPRAKTIĶIS
Ārstēju muguras, kāju un galvas sāpes.
528A, Kingston Rd. Toronto 13, Ont. Tālr. 699—3584.

LAIMONS AUTO SERVICE
603 Gerrard St. E. (pie Broadview Ave.) Tālr. 466-0540, Toronto.
Dažādu veidu auto remonti, smērēšana un eļļas mainīšana.
Ratu balansēšana. Garantēts darbs. LAIMONIS MAROVSKIS

CALLAS
puķu veikals 727 Danforth Ave. tālr. 466-9911
PUĶES KATRAM GADĪJUMAM. PIEGĀDĀ MĀJĀS.

Everlast Heating Co. LE 1-1101
62 GEAREY AVE. Gāzes un eļļas apkures ierīces.
Īpašn. A. RASA. Tālr. mājās HO 5-5317

CREST FLORISTS HU 7-0491
567 MOUNT PLEASANT RD. (pie Belsize Dr.)
Ziedi katrai vajadzībai. A. Nulīša, V. Reinholda un G. Tiltiņa gleznas.
Latviskās rotas lietas. ELMĀRA GULBIS

DCS
Drapery Contract Services IMANTS E. KRŪZE
334 LAUDER AVE, Toronto 10
Tel. 789-2211 789-4455. Mājās BA 5-9292
Nesaistoša informācija un lietpratēja padomi jūsu mājas iekšienes izdaiļošanai. Aizkari, grīdsegas, drapērijas u.c.

BOUCK, HETHERINGTON, FALLIS, TRIVETT & PARK
BARRISTERS and SOLICITORS
tel. 363—4451
865 Bay Street,
Toronto

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana · palielinājumi · duplikāti · citi darbi · izcilus kvalitāte · atlaide
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

UNO MANKIN REALTOR
Member Toronto Real Estate Board Ont. Association of Real Estate Boards.
KONST KĀRKLIŅŠ
Pārstāvis
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO1-1114 mājās 425-4162

Victoria Park Ave. — St. Clair: 11 dzīvokļu atsevišķs dubultķieģeļu nams. Moderna iekārta, eļļas apkure, 7 dubultķieģeļu garāžas. Gada ienākums $13.716.

Danforth — Coxwell: 6 istabu dubultķieģeļu māja, 2 modernas virtuves, 2 vannas istabas, privāts iebraucamais ceļš un garāža, eļļas apkure. Cena $18.500.-.

Pie Rice Lake — Ezera krastā vasarnīcu apbūves gabali — $2.500.-.

SAGĀDĀJAM AIZDEVUMUS IEMAKSĀM KĀ ARI IZKĀRTOJAM OBLIGĀCIJAS BEZ ATLĪDZĪBAS

SPORTS

ZIEMEĻAMERIKAS BALTIEŠU MEISTARSACĪKSTES GALDA TENISĀ

Aizvadītās Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstes galda tenisā notika Toronto, kas izveidojusies par latviešu un lietuviešu stiprāko cietoksni šai sporta veidā. Lietuvieši kopš dažiem gadiem sākuši „jaunināt" savu galda tenisistu saimi un pēdējā laikā gūst ievērojamus panākumus starptautiskās sacensībās. Nesen viņu 15 gadu vecā Violeta Nešukaitite uzvarēja ASV atklātajās meistarsacīkstēs, pārspējot visas labākās amerikānietes. Tas ir panākums, kādu līdz šim nav spējusi neviena baltiete. Baltiešu meistarsacīkstēs Toronto, diemžēl, piedalījās tikai latvieši un lietuvieši, jo igauņi šajā sportā kļuvuši pasīvi. Izcilākās latviešu galda tenisistes V. Admine un Ž. Marinko sacīkšu laikā nebija Toronto, kādēļ meistarības izcīņu sievietēm atlika uz vēlāku laiku. Komandu sacensībā vīriešiem latviešu izlase ar Žulpu, Eichvaldu un Kūlīti uzvarēja lietuviešus ar 5—1 rezultātu. Lietuviešu vienībā spēlēja vecmeistars Gvildis, J. Nešukaitis un bijušais Vaičiauskas, kas tagad saucas Vardens. Vīriešu vienspēlē latviešiem neveicās, jo Gvildis negaidīti pieveica favorītu Žulpu un ieguva pirmo vietu, otrā atstājot Eichvaldu, bet trešā Žulpu. Vīriešu divspēlē uzvarēja Žulps ar Eichvaldu, finālā pieveicot Gvildi ar Nešukaiti, bet jauktajā dubultspēlē uzvarēja Sabaliauska ar Gvildi, atstājot otrā vietā V. Nešukaititi ar J. Nešukaiti. Sieviešu vienspēlē, kas neietilpa meistarībā, uzvarēja V. Nešukaitite, 2. Sabaliauska un 3. D. Žulpa.

ALFREDS KĀRKLIŅŠ — TORONTO MEISTARS SVARU CELŠANĀ

Kanadā un ASV jaunatnei liela interese par tā saukto „body building", kurā ar īpašiem svaru celšanas vingrinājumiem jaunieši cenšas iegūt skaistu muskulatūru. Daudz mazāk ir to, kas interesējas par sportisko svaru celšanu — olimpisko trīscīņu spiešanā, grūšanā un raušanā. Visumā smagatlētika nekad nav piederējusi pie sporta veidiem, par kuriem latviešu jaunatne būtu sevišķi jūsmojusi. Vēl mazāka interese par klasisko svaru celšanu tagad ir latviešiem, kas nodarbojas ar sportu brīvajā pasaulē.

Viens no nedaudzajiem aktīvajiem svaru cēlājiem ir divkāršais Kanadas meistars Alfrēds Kārkliņš. Nav tādu sacīkšu Kanadā, kurās arī viņš nepiedalītos. Par to liecina ap 100 izcīnītu balvu. Bez meistartituliem divas reizes Kārkliņš ieguvis 2. vietu visas Kanadas mērogā, bijis arī Kanadas izlasē Britu kopvalsts spēlēs, bet nepārtraukti uzvarējis Toronto un Ontario meistarsacīkstēs, pēdējās vienu gadu gan samierinoties ar 2. vietu.

Pēdējā laikā Kārkliņš nebija labākajā gatavībā, kādēļ varam jo vairāk priecāties par viņa uzvaru nupat notikušajās Toronto meistarsacīkstēs, kurās „vecmeistars" sasniedza savu otru labāko rezultātu vispār — 860 mārc. kopsummu pussmagā svarā. Ar to viņš kvalificējies Kanadas meistarsacīkstēm, kas notiks 22. maijā Vinipegā, kur Kārkliņu sagaida grūta cīņa, jo pēdējos gados radušies vairāki jauni labi cēlāji. Toronto meistarsacīkstēs mūsu stiprinieks uzspieda 285, uzrāva 255 un uzgrūda 320 mārc. Pirms dažiem gadiem viņam pietika ar 850 mārc. kopsummu, lai kļūtu par Kanadas meistaru, bet tagad ar šādu varējumu vairs nepietiek. Kārkliņš sev noteicis mērķi — 900 mārc. Ja izdosies to realizēt, tad redzēsim viņu atkal Britu kopvalsts sporta spēlēs, kas šogad notiks augustā Jamaikā.

Ž. Z.

SPARTAS VOLEJBOLISTU UZVARA SIRAKŪZĀS

Hamiltonas DV nodaļas sporta kopas Sparta volejbolisti (kā Hamiltonas YMCA Kanadas meistarvienība) bez M. Žulpa, bet papildināta ar J. Vilmani, piedalījās volejbola turnīrā Sirakūzās, panākot it vieglu uzvaru pirms Ņujorkas un Bostonas.

Šāda veida turnīrs Sirakūzās notika pirmo reizi. Turienes latviešu jaunatne apņēmusies turpmāk kļūt aktīvāka un radīt īpašu balvu volejbolam, kuŗu katru gadu izcīnītu Sirakūzās, tā veicinot latviešu jaunatnē interesi par šo spēli. Sirakūzu volejbola vienība komplektējas no gados jauniem spēlētājiem, kādēļ šāds nodoms jo sevišķi apsveicams.

Ž. Z.

Jūs esat vienmēr gaidīti pie

Robertson

CHEV — OLDS
1515 DANFORTH

Mūsu klientu un draugu rīcībā ir mūsu latviešu pārstāvis

Robertson

Chevrolet
Oldsmobile
25 gadus vienā vietā
1515
Danforth
HO 6—1131

Hans Plaude
HO 6 - 1131

Nevilcinieties piezvanīt Plaudes kungam gadījumā, ja jums rodas problēmas jauna vai lietota automobiļa pirkšanā vai tā finansēšanā.

AĢENTŪRA, KAS GADĀ PĀRDOD VAIRĀK KĀ 8000 SATIKSMES LĪDZEKĻU

1966. GADA MODEĻI PĀRDOŠANĀ

Noteikti iegriežaties pie HANSA PLAUDES

Chevrolet un Oldsmobile modeļi.

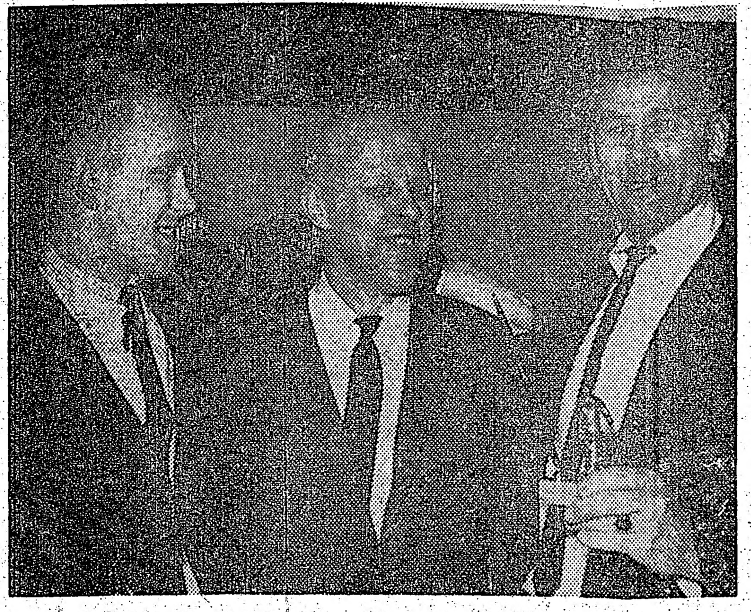

Toronto DV sporta kluba futbolistu ballē apbalvoja arī sekmīgākos spēlētājus. Uzņēmumā no kreisās: Austris Liepa, futbola vienības vadītājs Arnolds Grīnbergs un Ēriks Bušs.
Foto: J. Liģers

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Kvebekā jau otru nedēļu streiko 2300 technikuma, aroda un citu speciālu skolu skolotāji. Kaut Kvebekas valdība aizstāv viedokli, ka valsts darbinieku streiki ir nelegāli un skolotāji uzaicināti atgriezties darbā, valdības norādījumus neievēroja. Streikotāju 12 locekļu padome saņēmusi aicinājumu ierasties tiesā. Dumpīgos skolotājus atbalsta ap 30.000 skolēnu, kaut ir arī tādi, kas prasa stingru valdības iejaukšanos, lai nebūtu jāzaudē mācības gads.

★ Dr. Roberts Šanons, bij. Ontario defektīvo bērnu apvienības priekšsēdis, kādā runā vērš sabiedrības uzmanību uz daudzajām nevīžībām un noteikumu pārkāpumiem slimnīcās dzemdību gadījumos, kuŗu rezultātā rodas bojājumi zīdaiņu smadzenēs, tā vairojot defektīvo un grūti mācāmo bērnu skaitu šai kontinentā. Ārsti sen zinājuši, ka lielāki ievainojumi pie dzemdībām var radīt jaundzimušā garīgu atpalicību, mugurkaula nervu bojājumus, epilepsiju, bet pārāk maz vērības veltīts mazākām nelikumībām, piem., dzemdību aizturēšanai, ja ārsts aizņemts citur, to mākslīgai paātrināšanai u. tml., kas arī rada bojājumus jaundzimušo smadzenēs, rezultējoties bērna garīgā atpalicībā.

★ Pēdējos 5 gados ap 30 odžibvaju indiāņi Kenorā un apkārtnē miruši, vilciena sabraukti. Kaut iestādes nelaimes gadījumos vainoja indiāņu vidū izplatīto alkohola lietošanu, pēdējā laikā novērojumi liek secināt, ka tās bijušas pašnāvības. Kenoras distrikta prokurors Teds Bertons izteicies, ka daudzie negadījumi, ieskaitot arī tos, kuros indiāņi tikai sakropļoti, ne nogalināti, un veids, kādā viņi pārsteigti uz dzelzceļa sliedēm, liecina par pašnāvībām ar iespējamu reliģisku motivāciju. Viņš pieprasījis īpašu izmeklēšanas komisiju. Jāpiezīmē, ka indiāņu dzīves apstākļi ziemeļrietumu Ontario ir nožēlojami.

★ Kanadas liberāļu parlaments pieredzējis jau sesto neuzticības izteikšanu kopš šāgada janvāra. Šoreiz tā nāca no jaundemokratiem par pirms Lieldienām paziņoto jauno valdības budžetu. Jaundemokrati prasa taisnīgāku nodokļu sadali lielo un mazo ienākumu grupu vidū, aizrādot uz draudīgo inflāciju. Attieksmē uz nodokļiem jāpiezīmē, ka arī Toronto pilsētas valde apsver civiliedzīvotāju, tirdzniecības un rūpniecības nodokļu pārkārtojumus plašos apmēros, kas īpaši smagi skars jau tā ar nodokļiem pārslogotos namīpašniekus un mazos tirdzniecības uzņēmumus.

★ Pārtikas preču cenas pag. gadā cēlušās par 7.5% un sagaidāms, ka tās turpinās celties, vismaz nākošajos 3 mēnešos. Pēc tam sagaida īslaicīgu cenu atslābumu. Uzturvielu tirgotāji šai parādībā daļēji vaino Kanadas pensiju plānu, streikus un algas paaugstinājumus.

★ No „vētras", kas pašlaik sacelta ap dažu CBC televīzijas darbinieku atlaišanu, kuŗi piedalījušies kontroversālo raidījumu „Šai studai 7 dienas" sagatavošanā, izriet, ka CBC augstāko darbinieku vidū notiek sīva cīņa par virsvaldību. Producenti draud streikot, CBC radio raidījumu vadība piedāvā atlaistajiem reportieŗiem darbu savā paspārnē, bet CBC prezidents Alfons Uimē, pēc producentu ultimāta saņemšanas, pieprasījis sarunu ar Toronto televīzijas producentu un režisoru apvienības direktoru T. Kochu.

Otavas parlamenta raidījumu komiteja nolēmusi uzsākt šī strīda izmeklēšanu, iztaujājot visas iesaistītās personas.

★ OMSIP, jaunais Ontario provinces veselības apdrošināšanas plāns, liekas, nebauda lielu piekrišanu provinces iedzīvotāju vidū. Plānā pieteikušo skaits 9 dienas pirms tā uzsākšanas sasniedza tikai vienu treso daļu paredzētā skaita — ap 150.000 no apmēram 400.000 Ontario iedzīvotājiem.

NE KAVĒT...

(Pārnesums no 1. lpp.)

trālās organizācijas neaizpildīs šos tukšumus, radīsies vēl citas neatkarīgas vienības, radīsies darba parallēlisms, rīvēšanās un savstarpēja darba kavēšana. Vēl jaunāk noliegt citu darbu tikai tādēļ, ka kāds pats to nav darījis. Bet no kļūdām ir jāmācās, un esmu pārliecināts, ka mūsu centrālās organizācijas visdrīzākajā laikā arī patiešām pārņems vadību un nāks klajā ar kopīgu darba plānu visiem, saskaņojot viedokļus un atrodot veidu, kā iesaistīt visas pastāvošās organizācijas un visus atsevišķos indivīdus kopīgā un mērķtiecīgā darbā, kuŗa uzdevumi būs izstrādāti, nevadoties no tā, ko saka viena vai otra augsta iestāde, bet gan vienīgi no mūsu nacionālajām interesēm. Tad nebūs grūti atrast arī kopīgu valodu un ceļu. Tas ir nepieciešams, jo tikai vienībā ir spēks!

Arī daļai mūsu preses derētu atmest metodi pierakstīt citu darbus citām organizācijām, bet ja tas grūti iespējams, tad vismaz mēģināt mazināt paveiktā darba nozīmi. Ir grūti atrast iemeslu šādai rīcībai. Vēl mazāk tādēļ, ka lielākais trimdinieku vairums vēlas redzēt spēcīgas un aktīvas centrālās organizācijas. Pat par tiem, kas, pretēji brīdinājumiem, izteic kādu domu, kas īsti neatbilst tam, ko vēlētos dzirdēt, var teikt, ka faktiski viņi ir par vienību un kopīgu darbu. Iespēju šādu stāvokli sasniegt jārada mūsu centrālajai vadībai. Šī mērķa piepildīšanā vēlu labākās sekmes un atkārtoti norādu, ka visapkārt ir draugi, kas draudzīgi grib iet pa kopīgu ceļu. Tādēļ — kopīgā un aktīvā cīņā!

Mūžībā aizgājis mans mīļais vīrs un mūsu labais tēvs un vectēvs

FRICIS SALMS

dzim. 1907. g. 29. februārī Zlēku pag., miris 1966. g. 19. aprīlī Toronto.
Apglabāts 23. aprīlī Jorkas kapu latviešu nodalījumā Toronto.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
SIEVA, MEITA, ZNOTS UN MAZBĒRNI.

Vīru ansambļa KALVIS

15. GADSKĀRTĒJAIS KONCERTS

1966. g. 23. aprīlī, pl. 8 vak. Toronto Parkdale Collegiate auditorijā (209 Jameson Ave.).

Koncerta pēdējā daļā dzied visi 18 līdzšinējie Kalvja dziedātāji.

Klavieŗu pavadījumi—A. Stromberga.

Koncerta atkārtojums Filadelfijā 30 aprīlī.

Kas gaidāms Dienvidvietnamā

Vai tas, ko sauc par demokratiju, pārvilks svītru visiem amerikāņu pūliņiem pasargāt Dienvidvietnamu no komūnisma? Vašingtona beidzot atzinusi nepatīkamo iespēju, ka pēc vispārējām vēlēšanām Dienvidvietnamā šī gada augustā amerikāņu spēkiem varētu nākties Dienvidvietnamu atstāt.

Ministru prezidenta Kaja militārās diktātūras dienas ir skaitītas. Ja budisti turēs savu solījumu, pašreizējā valdība paliks amatā līdz vēlēšanām. Var tikai minēt, kas notiks pēc tam. Bet jārēķinās ar varbūtību, ka vēlēšanu iznākums krasi nostājas pret pašreizējo Saigonas un Vašingtonas militārpolitiku.

Šīs nedēļas sākumā ASV ārlietu ministrs Rasks sniedza ļoti informātīvu interviju senāta ārlietu komisijai. Rasks uzskaitīja vairākas varbūtības, bet tieši ne ar vienu nesaistījās. Vispirms viņš norādīja, ASV valdībai nebūtu nekādu iebildumu pret tādu Dienvidvietnamu, kas nepieder nevienam militāram blokam. Tūlīt gan sekoja it kā labojums, ka ASV pirms savu spēku izvākšanas gribētu redzēt nostabilizētu un nodrošinātu Dienvidvietnamu, kas spēj lemt un noteikt pati savu likteni. Šai sakarā ārlietu ministrs Rasks atkārtoja oficiālo ASV valdības politikas līniju, uzsveŗot, ka Ziemeļvietnamas plānos ietelp Dienvidvietnamas iekaŗošana un ka visi Dienvidvietnamas politiskie un reliģiskie novirzieni, — ieskaitot tos, kas tagad demonstrē pret valdību, — atbalsta Vietnamas kaŗu; to pašu kaŗu, kuŗu neatbalsta ASV senāta ārlietu komisija.

Neziņas un Dienvidvietnamas vispārējo vēlēšanu priekšā prezidents Džonsons nule uzsācis savu otru miera kampaņu, aicinot Japānu, Burmu un citas ieinteresētās Āzijas valstis darīt visu iespējamo miera sarunu virzienā Vietnamas kaŗa pārtraukšanai. Jauno miera ofensīvu šīs nedēļas sākumā ievadīja senāta demokratu vairākuma vadītājs senātors Mansfīlds. Šo domu par konstruktīvu atzina ārlietu ministrija un pasaulei to tālāk pasniedza ASV vēstnieks Apvienotajās nācijās Goldbergs. Pašas idejas pamatā tomēr atrodas prezidenta Džonsona doma.

Japānas ministru prezidentam Sako tuvu stāvošas personas Tokio paskaidro, ka Japāna būtu priecīga piedzīvot savā zemē Vietnamas miera konferenci. Diemžēl, Japānas valdības uztverē laiks šādai konferencei vēl nav nobriedis. Japānas tautas acīs šāda konference būtu ļoti populāra. Bet — atkal diemžēl — nav nekādu cerību to sasaukt; ja tas tomēr izdotos, nebūtu nekādu cerību uz panākumiem. Oficiāli Japānas valdība atbalsta ASV politiku Vietnamā, bet populārais japāņu uzskats tomēr ir, ka Vietnamas kaŗš ir pilsoņu kaŗš, kuŗā amerikāņiem nekas nav meklējams.

Ir gadījumi, kad diplomātija soļo septiņjūdžu zābakiem. Senātors Mansfīlds jauno Vietnamas miera ofensīvu uzsāka šīs nedēļas pirmdienā, bet līdz trešdienai bija jau zināms, ka Japānas valdošās liberālo demokratu partijas pārstāvis Matsuda paguvis uzņemt kontaktu ar Hanoju, pieteicoties apmeklēt Ziemeļvietnamas galvaspilsētu, lai pārrunātu dažādus miera priekšlikumus. Matsuda vēl nebija piedāvājumu lāga izteicis, kad Ziemeļvietnamas prezidents Hočimins jau bija pateicis — nē.

Vietnamas militārā fronte pašreiz liekas klusāka par politisko. Neziņas priekšā arī amerikāņu enerģija liekas apsikusi, tālāku militāru plānu kaldināšana apstājusies. Bet to nevar sacīt par komūnistu partizāniem. Šīs nedēļas vidū 15 vietkongu ielavījās 18.000 vīru apsargātajā Ankes aviācijas bazē un sabojāja divas lidmašīnas. Gaisa kaŗā amerikāņu bumbvedēji uzbrukuši un atkal iznīcinājuši atjaunoto Uongbi spēkstaciju, kas ar elektrisko jaudu apgādā ostas pilsētu Haipongu.

Pēdējo nedēļu laikā gaisa uzbrukumi komūnistiem kā Ziemeļvietnamā, tā Dienvidvietnamā redzami mazinājušies. ASV militārā vadība Saigonā negribīgi paskaidro, ka tas noticis bumbu daļu trūkuma dēļ, liekot domāt, ka vismaz daļa pret aizsardzības ministra Maknamaras kaŗa vešanas prasmi vērstie pārmetumi tomēr pamatoti.

ATBRUŅOŠANĀS SARUNAS ŽENĒVĀ

Jau gadiem ilgā 17 nāciju atbruņošanās konference Ženēvā mazliet atdzīvojās šīs nedēļas vidū. Vispirms, ASV iepazīstināja konferenci ar jaunu 6 punktu plānu to valstu saimniecībai un sociālai augšupejai, kuŗām nav atombumbu. Plāna pamatā ir bruņošanās sacensības izbeigšana. Konferenci arī atdzīvināja Kanadas delegācijas vadītājs ģen. Bērnss, pārmetot Pad. savienībai bērnišķīgu slepenību un to uzskatot par galveno šķērsli jebkādu priekšlikumu akceptēšanai, kas saistīti ar kontroli.

Viens no amerikāņu priekšlikumiem ietvēra starptautiski pārraudzītu atomlādiņu ražošanas samazināšanu. Pad. savienība to noraidīja, paskaidrojot, ka šāda pārraudzība būtu pretēja viņu iekšējās drošības interesēm. Ar to Maskava, acīm redzot, mēģināja uzsvērt, ka, ja tās atomcentru atrašanās vietas kļūtu zināmas, tās tūdaļ tiktu iznīcinātas atomkaŗā. Ģen. Bērnss apšaubīja, ka padomju atomcentru atrašanās vietas vairs būtu kāds noslēpums. ASV delegācija atklāti pateica, ka tās visas zināmas!

Bērnss ieteica Pad. savienībai būt tikpat reālai un noteiktai atbruņošanās jautājumā, kā sevi apliecinājusi izplatījuma sacensībā. Bērnsa uztverē Pad. savienības slepenībai būtu bijusi attaisnojama jēga pirms 1945. gada 6. augusta (kad tika nomesta pirmā atombumba virs Hirošimas), bet ne vairs šodien.

Ženēvas atbruņošanās konferencē, kuŗu boikotē Francija, pārstāvēti Rietumi, komūnisti un neitrālie. Kā komūnisti, tā neitrālie nereaģēja nekādā redzamā veidā uz amerikāņu priekšlikumu, ka valstis bez atomieročiem uz ģeografisko robežu pamata paraksta savstarpējus līgumus bruņošanās sacensības pārtraukšanai, ražojot vai importējot vienīgi iekšējai drošībai nepieciešamos ieročus un kaŗa materiālus.

Rasks brīdina

Šīs nedēļas vidū Turcijas galvaspilsētā Ankarā sākās Centrālās aizsardzības organizācijas valstu ministru konference. Pirms atentāta pret karali Feizalu šī organizācija bija pazīstama ar Bagdadas pakta nosaukumu.

Viens no sanāksmes runātājiem bija ASV ārlietu ministrs Rasks, kas brīdināja no komūnistu kārotās pasaules revolūcijas — „no plāna, kuŗu mūsu ienaidnieki nebūt nav atmetuši.." Kaut Rasks nevienu ienaidnieku vārdā nesauca, nebija nekādu šaubu, ka viņš sacīto attiecinājis uz Pad. savienību un sarkano Ķīnu. Šo ienaidnieku eventuālai ekspansijas apstādināšanai Rasks Centrālās aizsardzības organizācijai solīja turpināt ASV palīdzību ne tikai militārajā, bet arī saimnieciskajā laukā, gādājot par šo valstu politisko neatkarību.